

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA
Katedra ekonomických studií

Zadluženost domácností v ČR
bakalářská práce

Autor: Adéla Šulcová

Vedoucí práce: Ing. Petra Kozáková, Ph.D.

Jihlava 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Adéla Šulcová**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Obor: **Finance a řízení**
Název práce: **Zadluženost domácností v ČR**
Cíl práce: Autorka bakalářské práce v časovém horizontu několika let posoudí dle makroekonomických údajů zadluženost domácností v ČR a její vývoj. Za stejný časový úsek bude zadluženost domácností v ČR porovnána se zadlužeností domácností ve vybraném státu EU. Zadluženost domácností bude hodnocena i prostřednictvím vlastního dotazníkového šetření na výzkumném vzorku.

Ing. Petra Kozáková, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

Ing. Roman Fiala, Ph.D.
zástupce vedoucí katedry
Katedra ekonomických studií

Anotace

Bakalářská práce se zabývá zadlužeností domácností v České republice. Teoretická část práce vymezuje základní pojmy a dále nabídku a poptávku úvěrů. Následně popisuje sociální psychologii dlužníka a měření zadluženosti. Poté se zabývá makroekonomickými příčinami zadluženosti a možnými úvěrovými riziky. Praktická část se zaměřuje na vývoj zadluženosti v ČR a na zadluženost na Slovensku. Práce obsahuje dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit ochotu domácností půjčovat si. Data, která byla zpracována jsou většinou uveřejněna Českou národní bankou, Českým statistickým úřadem a Národní bankou Slovenska.

Klíčová slova

Zadluženost, úvěr, domácnost, dluh.

Abstract

The bachelor's thesis deals with indebtedness of households in the Czech Republic. The theoretical part defines some basic concepts and next credit supply and demand. After that, it describes social psychology of debtor and debt rate. It also deals with macroeconomic causes of indebtedness and possibilities of credit risks. Practical part focuses on the development of indebtedness in the Czech Republic and indebtedness in Slovakia. This thesis contains a questionnaire investigation whose purpose is to find out a willingness of households to take a loan. Processed data are mostly published by the Czech National Bank, the Czech Statistical Office and the National Bank of Slovakia.

Key words

Indebtedness, credit, household, debt.

Poděkování

Děkuji Ing. Petře Kozákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, odborné připomínky a neustálou spolupráci při zpracování bakalářské práce. Zároveň bych chtěla poděkovat dotazovaným respondentům za ochotu vyplnění dotazníků.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Obsah

Obsah	6
Úvod a cíl práce	8
1. Teoretická část	10
1.1 Zadluženost	10
1.2 Základní pojmy	10
1.2.1 Dluh	10
1.2.2 Půjčka.....	11
1.2.3 Úvěr	11
1.2.4 Ručení úvěrů	14
1.3 Poptávka domácností po úvěrech.....	15
1.4 Nabídka úvěrů bank	15
1.5 Sociální psychologie dlužníka.....	16
1.6 Měření zadluženosti	17
1.7 Makroekonomické příčiny zadluženosti	17
1.7.1 Nezaměstnanost	17
1.7.2 Vývoj mezd v ČR	18
1.8 Možná úvěrová rizika.....	19
1.8.1 Exekuce.....	19
1.8.2 Bankrot.....	20
1.8.3 Oddlužení.....	21
1.8.4 Dražba	22
2 Praktická část	23
2.1 Historie a vývoj zadluženosti v ČR.....	23
2.1.1 Vývoj zadluženosti domácností do roku 1990.....	23
2.1.2 Zadluženost od roku 1990 do roku 2000	24
2.2 Zadluženost domácností ve 21. století	24

2.3	Zadluženost domácností na Slovensku	28
2.4	Dotazníkové šetření.....	31
2.4.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	38
	Závěr	43
	Seznam literatury	45
	Seznam tabulek	49
	Seznam obrázků	49
	Seznam příloh	50

Úvod a cíl práce

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila velmi zajímavé a v dnešní době často skloňované téma a to Zadluženost domácností v ČR.

V dnešním moderním světě je problém zadluženosti velice aktuální. Dnes přestává být moderní šetřit na cokoli, dnešním hitem je zadlužit se. Lidé touží po vysoké životní úrovni, a proto bez ohledu na své příjmy se zadluží. Dnes si lidé možná rizika, která mohou nastat se zadlužením, neuvědomují.

Bohužel se toto téma týká velkého množství lidí v mém okolí. Díky svým přátelům vím, že dnešní domácnosti berou zadlužení na lehkou váhu, rizika si často uvědomí, až když je pozdě.

Doba, ve které žijeme, není jednoduchá, protože většina z nás pokud by si nejdříve např. na bydlení šetřila, pak by se vlastní domácnosti dočkala až v pozdějším věku. Proto je v dnešní době zadluženost domácností tak vysoká. Měli bychom si však uvědomit, že výše exekucí a bankrotů, tedy neschopnosti domácností splácet, roste.

Cílem bakalářské práce je v časovém horizontu několika let posoudit dle makroekonomických údajů zadluženost domácností v ČR a její vývoj. Za stejný časový úsek je zadluženost domácností v ČR porovnána se zadlužeností na Slovensku. Zadluženost domácností je hodnocena také prostřednictvím dotazníkového šetření.

Bakalářská práce se dělí na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V teoretické části uvádím základní pojmy, které jsou velice důležité pro zadluženost. Dále zde popisují ručení úvěrů. V teoretické části uvádím poptávku domácností po úvěrech, kde zjišťuji, že je velmi vysoká. Důvodem tohoto problému je touha po vlastním bydlení. Také uvádím nabídku úvěrů, kde mezi sebou banky velmi silně konkurují.

Do teoretické části jsem také uvedla sociální psychologii dlužníka, kde jsem zjistila, že existují z psychologického pohledu dva typy dlužníků. Měření zadluženosti, tato problematika je zde také popsána. Velice důležitou kapitolou v teoretické části jsou makroekonomické příčiny zadluženosti. Hlavními příčinami jsou nezaměstnanost a průměrná výše příjmů. Posledním tématem v teoretické části jsou možná úvěrová rizika.

Praktická část se skládá také z několika kapitol. V první kapitole se zabývám historií a vývojem zadluženosti České republiky. Dále pokračuji současným zadlužením v České republice. Zadluženost Slovenska je další problematika, kterou uvádím pro účely srovnání s ČR. V praktické části bakalářské práce jsem zvolila rovněž dotazníkové šetření, které se týká 50 respondentů a zkoumá jejich ochotu se zadlužit. Většina odpovědí je znázorněna graficky a okomentována.

1. Teoretická část

Teoretická část se zabývá pojmy, které jsou velmi důležité k zadluženosti. Dále je zde uvedeno ručení úvěrů, měření zadluženosti, makroekonomické příčiny zadluženosti a možná rizika, která jsou spojená s úvěry.

1.1 Zadluženost

Zadluženost domácností je pojem, který charakterizuje situaci, kdy se domácnosti na finančním trhu dostávají do pozice dlužníků. Tedy do role subjektů, jejichž příjmy nepostačují ke krytí výdajů. Potřebné zdroje si půjčují ve formě úvěrů nebo obdobným způsobem od jiných subjektů. (Zajíčková, 2010)

Rozlišujeme dva druhy zadluženosti, a to plánovanou a neplánovanou. Plánovaná zadluženost je motivována snahou o vyhlazování spotřeby v průběhu životního cyklu nebo investicemi do vzdělání, předmětů dlouhodobé spotřeby apod. Neplánovaná zadluženost na rozdíl od plánované nezávisí tolik na vůli dlužníka. Vychází z nečekané události jakou je například ztráta zaměstnání, nemoc, neplánované narození dítěte apod. Tyto situace vedou domácnosti k ochotě zadlužit se, aby překonaly krátkodobý výpadek v příjmech. (Zajíčková, 2010)

Zadlužení je žádoucí, to tvrdí makroekonomové a platí to nejen pro hospodaření ve velkém, ale i pro docela malou domácnost. (Martínková, 2003)

Půjčovat bychom si měli na věci účelné, jako je například byt či dům. Naopak bychom neměli peníze, které jsme si půjčili měnit v běžné hospodaření, tedy projít je. Také bychom si neměli půjčovat na něco, co vyjde z módy, než dluh splatíme, neboť úvěr je „dobrý sluha, ale zlý pán“. (Martínková, 2003)

1.2 Základní pojmy

K zadluženosti je nutné si vymezit několik základních pojmů.

1.2.1 Dluh

Pojem dluh je závazek, podle něhož je jedna osoba druhé povinna něco plnit. Důvodem může být ustanovení zákona, ustanovení smlouvy nebo utrpěná škoda. V hospodářském

styku se obvykle pojem dluh používá pro závazek k peněžnímu plnění, který na druhé straně u věřitele představuje pohledávku. (Novotný, 1973)

1.2.2 Půjčka

Půjčka – poskytnutí peněz nebo věcí s podmínkou vrácení v dohodnutém termínu nebo na požádání. Za poskytnutí věcí se zpravidla požaduje nájemné nebo půjčovné, za poskytnutí peněz úrok. (Novotný, 1973, str. 424)

Půjčka je úvěrový produkt bank. Možnost půjčky mají dnes pouze osoby, které mají stálý příjem a nemají zápis v registrech dlužníků. (www.chytryhonza.cz)

1.2.3 Úvěr

V současné době patří poskytování úvěrů mezi nejdůležitější obchody komerčních bank. Bankovní produkty, jejichž prostřednictvím banky kryjí finanční potřeby svých klientů, můžeme rozdělit do tří základních skupin a to peněžní úvěry, závazkové úvěry a alternativní formy financování. (Revenda, 1998)

Peněžní úvěry znamenají skutečné poskytnutí likvidních peněz většinou v bezhotovostní podobě, ale někdy také v hotovosti. Zákazník musí v dohodnuté lhůtě splatit přijatý úvěr, včetně úroků. Tyto úvěry přímo ovlivňují likviditu. (Revenda, 1998)

Druhy peněžních úvěrů:

- Kontokorentní úvěr je nejvýznamnější krátkodobý bankovní úvěr. Jde o úvěr poskytovaný na účtu tak, že zůstatek účtu může přecházet do debetu. Zajištění úvěru záleží na bance, pokud banka vyžaduje zajištění, využívají se všechny známé formy. Princip kontokorentního úvěru je zobrazen na obrázku 1. Výhoda kontokorentního úvěru je ta, že klient může úvěr čerpat podle své potřeby. Nevýhodou pro klienta a výhodou pro banku je vysoká úroková sazba. (Revenda, 1998)

Obrázek 1: Princip kontokorentního úvěru (Zdroj: Revenda (2007))

- Eskontní úvěr je spojen s odkupem směnky bankou před dnem jejich splatnosti. (Kipielová, 1997)
„Banka si při eskontu směnky srazí z hodnoty směnky úrok a eskontní odměnu a zbylou částku žadateli o eskont proplatí. Banka se tak stává věřitelem, nepřímou úvěruje směnečného dlužníka. Eskont směnky umožňuje žadateli o eskont přeměnit směnečnou pohledávku v peníze ještě před uplynutím lhůty splatnosti směnky.“ (Kipielová, 1997, str. 43)
- Hypoteční úvěr je na investice do nemovitostí. (Bardová, 1997)
 Hypotéku lze využít především na koupi nemovitosti¹. Dále hypotéku je možné použít na rekonstrukci, výstavbu a nástavbu nemovitosti. Hypotéku lze použít i na splacení předešlých úvěrů, ale pouze těch, které byly určeny na investici do nemovitosti. Pokud chceme získat vlastnický podíl na nemovitost, je možné si vzít hypotéku. (Martínková, 2003)
- Spotřební úvěry jsou všechny úvěry, které jsou poskytované soukromým osobám a domácnostem. Slouží k nákupu spotřebních předmětů nebo stavbě nemovitostí, či ke krytí spotřebních výdajů. (Revenda, 1998)

¹ Nemovitostí se rozumí rodinný dům, byt v osobním vlastnictví, bytový dům, půdní vestavba, rekreační objekt, komerční objekt, za určitých podmínek i stavební pozemek. (Martínková, 2003)

Mezi spotřební úvěry patří revolvingové úvěry, u kterých banka souhlasí, že je může klient opakovaně čerpat až do určité výše. Když klient splatí část dlužné částky, může si znovu půjčit. (Kipielové, 1997)

Další spotřební úvěr je splátkový úvěr, který se vyznačuje tím, že se splácí pravidelnými splátkami včetně úroků. Tyto úvěry slouží především k financování nákupu zboží dlouhodobé spotřeby, proto se rozdělují na přímé, kdy je úvěr sjednán mezi klientem a bankou, a na nepřímé, kdy je úvěr sjednán mezi bankou a obchodníkem, který prodává zboží klientovi. (Revenda, 1998)

Další spotřební úvěry jsou například nesplátkové, které se vyznačují tím, že se splácí celá částka najednou. (Revenda, 1998)

Závazkové úvěry a záruky představují úvěry, u kterých se banka pouze zaručuje za svého klienta a zavazuje se splnit jeho závazek. (Revenda, 1998)

Druhy závazkových úvěrů:

- Nejznámějším závazkovým úvěrem je úvěr akceptační, kdy banka akceptuje od svého klienta, nebo jím určené osoby na ni vystavenou cizí směnku s podmínkou, že klient musí složit prostředky ještě před splatností směnky. Akceptační úvěr je většinou krátkodobý úvěr a je termínovaný splatností směnky znějící na pevnou částku, která je dána směnečnou sumou. Tento úvěr je používán k financování zboží jak ve vnitřním tak i v zahraničním obchodě. Banka si za poskytnutí účtuje akceptační provizi. (Revenda, 1998)
- Další závazkový úvěr je úvěr avalový neboli ručitelský. Je to úvěr, kterým se banka zavazuje vůči svému klientovi tak, že na sebe převede jeho ručení. Banka se stává směnečným ručitelem, protože avaluje směnku a ručí za zaplacení směnky v případě, že směnečný dlužník nebude schopen směnku proplatit v době splatnosti. Pokud bude směnečný dlužník schopen směnku proplatit v době splatnosti, banka z avalového úvěru nepotřebuje peníze, propůjčuje tak klientovi své dobré jméno. (Kipienová, 1997)
- Do závazkových úvěrů patří také bankovní záruky, které představují závazek banky zaplatit oprávněné osobě peněžní částku, která je stanovena v záruční

listině. Máme dva druhy bankovních záruk a to záruky akcesorické povahy, ty se vyznačují těsnou vazbou mezi zárukou a zaručeným závazkem.

Dalším druhem je bankovní záruka abstraktní. (Revenda, 1998)

Jedná se o bezpodmínečný závazek banky; plnění ze záruky není vázáno na splnění podmínek kontraktu příjemcem záruky. Povinností ručitele (banky) je zaplatit příjemci stanovenou peněžní částku při předložení písemného uplatnění záruky a dalších dokumentů v záruce specifikovaných. (Kipielová, 1997, str. 48)

Alternativní formy financování jsou takové produkty, díky kterým klienti získávají finanční prostředky za určitých podmínek. Nejvýznamnější jsou faktoring a forfaiting. (Revenda, 1998)

- Faktoring je odkup krátkodobých pohledávek dodavatele bez postihu. Význam je v tom, že ten, kdo pohledávky odkoupil, se nemůže obrátit na osobu, která mu je prodala, pokud jsou ty odkoupené pohledávky nedobytné. (Kipielová, 1997)
- Forfaiting je odkup dlouhodobých pohledávek forfaiterem bez postihu. Jde o pohledávku, která je zajištěna některým z bankovních instrumentů, tím je například bankovní záruka, směna s bankovním avalem. (Kipielová, 1997)

1.2.4 Ručení úvěrů

Hlavní podstatou ručení je jednostranné písemné prohlášení právnické či fyzické osoby neboli ručitele vůči bance, které uspokojí jeho určitou pohledávku v případě, neučiní-li tak dlužník. (Revenda, 1998)

Ručení je vztahem mezi věřitelem a třetí osobou – ručitelem. Závazek ručitele uspokojit pohledávku, pokud tak neučiní dlužník, je závazek buď subsidiární, nebo akcesorický.

Subsidiární závazek vyjadřuje, že ručitelovo plnění přichází až tehdy, když dlužník nesplnil závazek v určité době poté, co k tomu byl věřitelem vyzván. Vyzvání se nekoná tehdy, pokud je nelze učinit, nebo pokud je zřejmé, že dlužník svůj závazek nesplní.

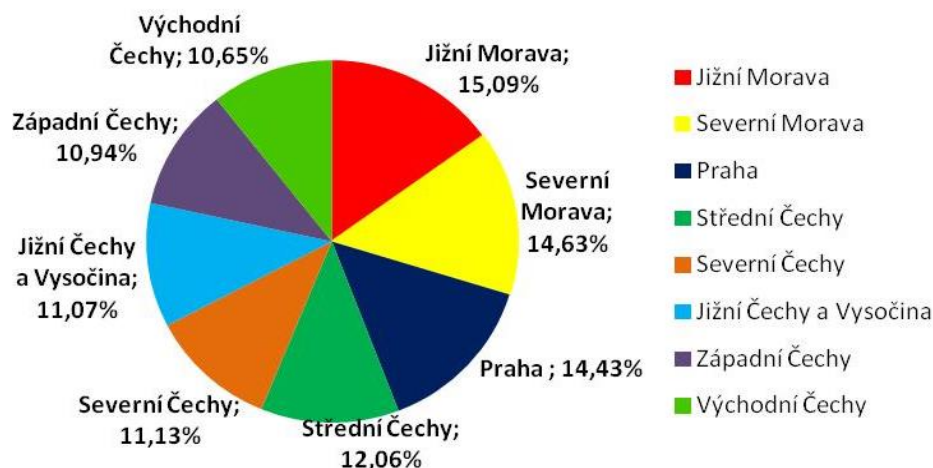
Dalším závazkem je akcesorický, který je těsně spojen s hlavním závazkem dlužníka vůči věřiteli. Ručení může vzniknout i před vznikem hlavního závazku.

Velice zvláštním případem je směnečné a šekové rukojemství, kdy se rukojmí zaručuje za směnečně či šekově zavázanou osobu. Je možnost tak doložit směnku či šek, nebo na její přívěsek. Směnečný (šekový) rukojmí je zavázán stejně jako ten, za koho se zaručil.

1.3 Poptávka domácností po úvěrech

Zadlužení českých rodin nejvíce podporuje touha po vlastním bydlení. V níže uvedeném obrázku 2 vidíme počet schválených hypoték v regionech roku 2014. (Martínková, 2003)

Úroky, které nabízejí české hypoteční úvěry, je možné srovnávat s americkými a ti mají jak je známo, nejdostupnější hypotéky na světě. Úrokové sazby jsou pro domácnosti nejdůležitějším ukazatelem při rozhodování o úvěru. (Martínková, 2003)

Obrázek 2: Počet schválených hypoték v roce 2011 (Zdroj: www.bankovnipoplatky.cz)

1.4 Nabídka úvěrů bank

Zadluženosti domácností vévodí úvěry, které jsou od bank. Ve většině případů se jedná o úvěry na bydlení, tedy o hypotéky. (www.czso.cz)

Všechny banky, které působí v České republice, mají své služby a poskytují různé druhy úvěrů od klasických spotřebitelských přes americké hypotéky po emitování kreditních karet. (Smrčka, 2007)

Úvěrové podmínky jsou mnohdy těžko srovnatelné, protože jejich produkty jsou různé. Avšak úrokové sazby bývají srovnatelné, neboť zde panuje tvrdá konkurence. Porovnání bank je srovnatelné tehdy, když srovnáme měsíční platbu za úvěr, která je

doplněná o veškeré další náklady, jako je vedení účtu, zasílání výpisů a další. (Smrčka, 2007)

V České republice je v současné době více jak 30 bank, které nabízejí úvěrové služby. Nejznámější je Česká spořitelna, Air Bank, Hypoteční banka, Raiffeisenbank, GE Money Bank a další. (www.banky.cz)

1.5 Sociální psychologie dlužníka

Můžeme tvrdit, že velký dopad má zadlužení především na sociálně slabé vrstvy, které využily laxnosti bank, neboť bylo možné získat spotřebitelské úvěry i s velmi nízkými příjmy. (Smrčka, 2007)

Na počátku desetiletí byly časté případy, kdy dlouhodobě nesplácené úvěry byly spláceny jednorázově. Analýzy však dokázaly, že dlužníci si vyjednali pomocí podvodů úvěr u jiného finančního domu.

V současnosti tento postup nepřichází v úvahu, neboť jsou vedeny různé registry dlužníků. Otázka zadluženosti domácností v ČR se stane otázkou sociální. U domácností je obvyklý tento stav, kdy na jedné straně je potřeba dokázat si svoji sociální příslušnost nebo se snaží ukázat vyšší spotřebu, než odpovídá společenské vrstvě. Na druhé straně chybí stejným domácnostem skutečnosti potřebné k tomu, aby vyvinuté ambice bylo možné zvládnout se stejně potřebnou odpovědností. Tento stav musí vést k tomu, že situace nebude zvládnuta a domácnosti se dostanou do stavu předluženosti.

Existují dvě skupiny dlužníků a to obyvatelé například pražského sídliště nebo mladí jedinci mezi dvaceti až pětadvaceti lety. Tito mladí lidé však nejsou absolventy vysokých škol, ale spíše lidi se středním a nižším vzděláním, kteří chtějí dát najevo svou úspěšnost, ale bohužel jejich příjmy tomu nestačí. Proto jejich potřeby jsou řešeny ve většině případů úvěrem. Předlužení² má takový dopad na rodinu, že dochází k rozpadům rodin, ale také občas dojde i na sebevraždu. Pak také existuje skupina dlužníků, kterým jejich dluhy nevadí a umějí s nimi žít.

² **Předluženost** znamená, že výdaje jsou vyšší než příjmy a lidé nejsou schopni plnit své finanční závazky. Jakmile lhůta po splatnosti přesahuje 30 dní, tehdy je na takového dlužníka pohlíženo jako na předluženého.

1.6 Měření zadluženosti

Zadluženost se měří pomocí tří metod, které jsou prolínány a používány bez přesné definice. (Smrčka, 2007)

První metoda porovnává objem přijatých úvěrů v aktuální výši k finančnímu majetku rodin v aktuální výši. Ve většině případů jde o bankovní vklady, podílové listy, držené akcie a ohodnocené podíly ve společnostech, držené obligace a tak dále. Výsledek je v procentech a udává nám schopnost rodiny uhradit jednorázově veškerý aktuální dluh při využití veškerého finančního majetku.

Další metoda sleduje podíl dluhové služby domácností na disponibilním důchodu domácností, tedy kolik z příjmu musí domácnosti zaplatit na splácení jistiny i úroků ze svých úvěrů.

Třetí a poslední metoda sleduje podíl objemu dluhu na ročním disponibilním důchodu domácností, tedy porovnáváme objem přijatých úvěrů s celkovým ročním čistým příjmem domácností.

1.7 Makroekonomické příčiny zadluženosti

Tato kapitola se zabývá makroekonomickými příčinami zadluženosti. Mezi hlavní příčiny patří nezaměstnanost a výše průměrných mezd.

1.7.1 Nezaměstnanost

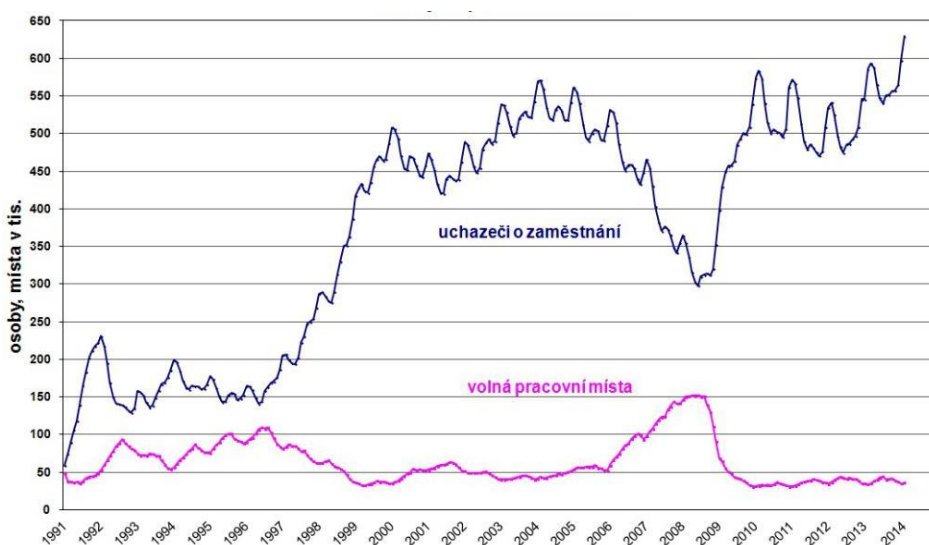
Největší makroekonomickou příčinou zvyšující zadluženost domácností je v současné době neefektivnost trhu práce. (www.investicniweb.cz)

To se projevuje vysokou mírou nezaměstnanosti a to i přesto, že růst nezaměstnanosti se v únoru 2014 zastavil. To tedy znamená, že čím vyšší bude míra nezaměstnanosti, tím vyšší bude zadluženost. A to platí i v opačném případě, když bude nízká míra nezaměstnanosti, pak bude i nižší zadluženost domácností v ČR.

Ekonomika se zotavuje z recese a zvolna začíná přibývat pracovních míst. Pokles nezaměstnanosti však bude záviset na síle oživení české ekonomiky. Na obrázku 3 je zobrazen vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v ČR. Na konci února 2014 registrovaly úřady práce 625 tisíc uchazečů o zaměstnání a podíl

nezaměstnaných na obyvatelstvu dosáhl 8,6 procenta, stejné hodnoty jako o měsíc dříve, po sezónním očištění tento ukazatel činí 8,0 procent. Zlepšení podmínek na trhu práce lze sledovat srovnáním letošních a loňských hodnot pohybů na tomto trhu.

Letos v únoru našlo práci 32 718 osob, loni jen 18 837 osob. Příznivou informací je také zvýšení počtu volných pracovních míst. Na konci února úřady práce nabízely 38 301 pracovních míst, loni touto dobou jen 36 671. Počet uchazečů na jedno volné místo se díky tomu mírně snížil, nicméně stále dosahuje poměrně vysoké hodnoty 16,3.

Obrázek 3: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst 1991 - 2014 (Zdroj: www.investicniweb.cz)

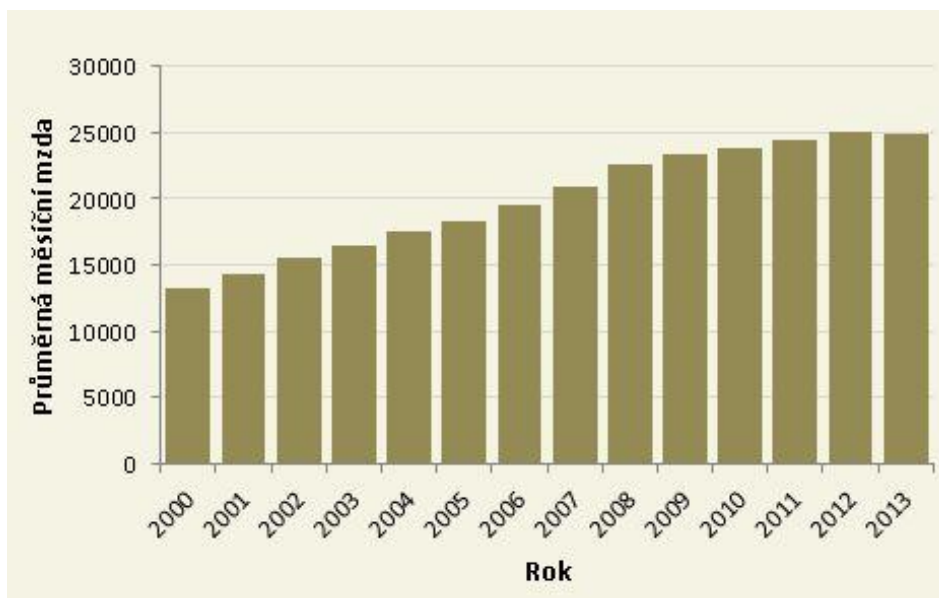
1.7.2 Vývoj mezd v ČR

Vývoj průměrných mezd v ČR je také velice důležitý makroekonomický faktor, který ovlivňuje zadluženost. (www.cnb.cz)

Domácnost, která má vyšší příjmy má větší sklon k zadlužování, a to proto, že si je víc jistá splácením úvěru. Tyto domácnosti si půjčují většinou větší částky například na koupi či stavbu nemovitosti. V opačném případě domácnost s nižšími příjmy se více rozhoduje, zda si vzít úvěr, nebo nevízt. Zamýšlí se nad tím, jestli budou schopni splácet, u těchto domácností jde většinou o úvěry spotřebitelské. Do budoucna domácnostem hrozí to, že nebudou moc své dluhy splácet z důvodu nepříznivého vývoje příjmů. (www.cnb.cz)

Ve 4. čtvrtletí 2013 se průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství snížila proti stejnému období předchozího roku o

1,8 %, reálně poklesla o 2,9 %. V tomto období činila průměrná mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství celkem 26 637 Kč, což je o 484 Kč méně než ve stejném období roku 2012. Vývoj průměrné mzdy je zobrazen na obrázku 4. (www.cnb.cz)

Obrázek 4: Vývoj průměrných mezd v Kč 2000 – 2013 (Zdroj: www.ciselnik.argega.cz)

1.8 Možná úvěrová rizika

Pokud jsou domácnosti odhodlány si půjčit, měly by být seznámeny s možnými riziky, které mohou nastat.

Rizik je mnoho, avšak mezi nejčastější a nejznámější patří exekuce. Dalším rizikem je bankrot. Méně známé je oddlužení rodin, které jim v jejich špatné finanční situaci umožní nový start. Další je dražba, která nastane po exekuci majetku.

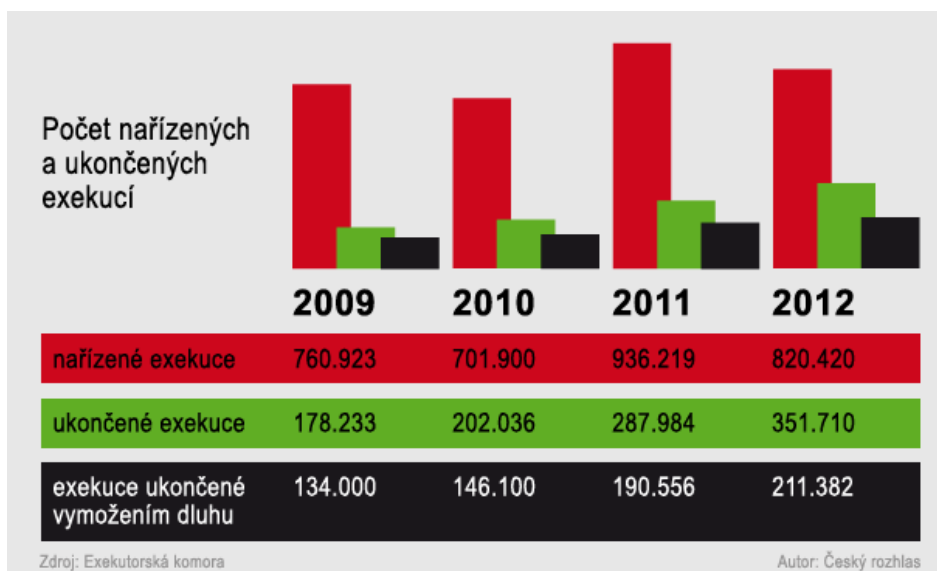
1.8.1 Exekuce

Exekuce nehrozí jen těm, kteří si půjčí u bankovních či nebankovních institucí. Do exekuce se domácnosti dostanou i v případě pokud si nepůjčí a to například tehdy, když neplatí nájem, alimenty, pokuty a tak dále.

Exekuce je mechanismus odebrání zpeněžitelného majetku dlužníkovi a jeho převedení věřiteli. Provádí se na základě soudního rozhodnutí a exekučního výměru. Exekuci

provádí exekutor různými formami od obstavení účtu až po zajištění a zpeněžení movitého i nemovitého majetku dlužníka. (Smrčka, 2007)

V níže uvedeném obrázku 5 můžeme vidět počet nařízených exekucí, které klesají. V roce 2012 soudy nařídily 820 tisíc nových exekucí, bohužel ale přibývá těch, o které se exekutoři zajímají opakovaně. (www.ekcr.cz)

Obrázek 5: Počet nařízených a ukončených exekucí od roku 2009 do roku 2012 (Zdroj:www.ekcr.cz)

1.8.2 Bankrot

Bankrot je hovorové označení úpadku. (Novotný, 1973)

Zákon popisuje úpadek jako situaci, kdy má dlužník více věřitelů a peněžité dluhy po splatnosti déle než 30 dnů. Tyto dluhy už není schopen splácet. (www.mesec.cz)

"V případě fyzické osoby nepodnikatele je možné řešit úpadek za splnění zákonem stanovených předpokladů. Pokud podmínky pro oddlužení splněny nejsou, lze řešit úpadek pouze konkursem," (www.mesec.cz)

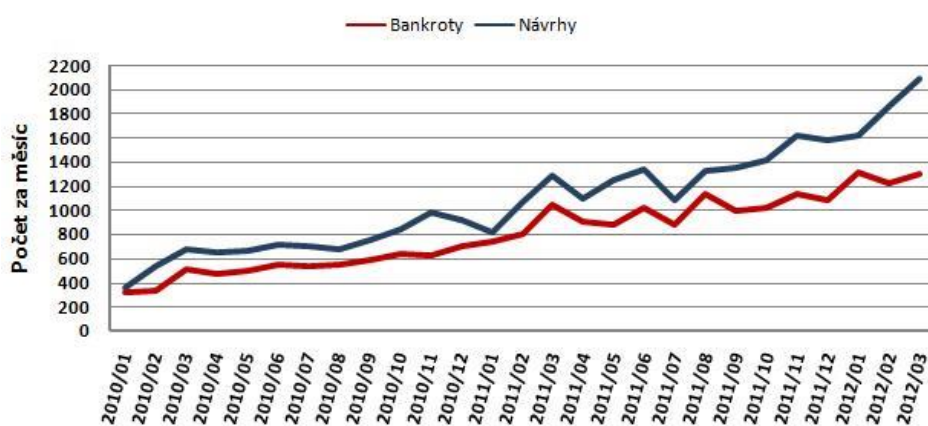
Jestliže se dlužník dostane do úpadku, předkládá nový insolvenční zákon, dvě možná řešení a to konkurz a reorganizaci. Hlavním cílem zákona je uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužnickým úpadkem a k co nejvyššímu poměrnému uspokojení dlužnických věřitelů a k oddlužení dlužníka. (www.euroekonom.cz)

Úpadek dlužníka může vzniknout dvěma způsoby a to buď platební neschopností, nebo předlužením. (www.euroekonom.cz)

Platební neschopnost znamená, že má více věřitelů peněžité dluhy po splatnosti delší než 30 dnů a tyto dluhy není schopen plnit. (www.euroekonom.cz)

Další je možnost předlužení, to znamená, že více věřitelů a souhrn jejich závazků převyšuje souhrn jeho majetku, přitom se vždy přiblíží k očekávanému stavu budoucího provozu dlužníkovy podniku. (www.euroekonom.cz)

V níže uvedeném obrázku 6 vidíme, že v březnu roku 2012 bylo vyhlášeno 1301 osobních bankrotů. Ve srovnání s předchozím měsícem se jejich počet v březnu zvýšil o 79 případů. (www.bankovnipoplatky.cz)

Obrázek 6: Osobní bankroty 2010 -2013 (Zdroj: www.bankovnipoplatky.cz)

1.8.3 Oddlužení

Oddlužení je způsob řešení úpadku, kdy jsou dlužníkovy dluhy sjednoceny, zajištění věřitelé jsou uspokojeni zcela, nezajištění do jimi schválené výše a zbytek dluhů může být dlužníkovi odpuštěn. (www.justice.cz)

Účel oddlužení je spíše sociální než ekonomický. Oddlužení má umožnit dlužníkovi „nový start“ a motivovat ho k zapojení do splácení svého dluhu vůči věřiteli. Cílem je také snížit náklady veřejných rozpočtů na nápravě těch, kdo se ocitl v sociální krizi. Oddlužení je řešení pro ty dlužníky, kteří se do úpadku nedostali v důsledku podnikání, ale běžné činnosti, jako je například provoz domácnosti. (www.justice.cz)

V níže uvedeném obrázku 7 vidíme, jak bylo podáno v březnu roku 2013 celkem 2667 žádostí o oddlužení. Oddlužení bylo však povoleno jen v 1796 případech. Oddlužení formou zpeněžení majetku využilo 34 dlužníků. Pokud nedojde k zpeněžení majetku, je oddlužení řešeno nastavením splátkového kalendáře. (www.mzdovapraxe.cz)

Obrázek 7: Oddlužení od roku 2011 do roku 2013 (Zdroj: www.mzdovapraxe.cz)

1.8.4 Dražba

Nemovitost, která je zabavená exekucí, se ve většině případů draží. Nový vlastník má jistotu, že nemovitost není zadlužená. Dražba může být elektronická či fyzická. (www.eurodrazby.cz)

Budoucí účastník dražby by se měl seznámit s předmětem dražby, absolvovat prohlídku, složit dražební jistotu, připravit si doklady.

V den konání dražby by se měl účastník dostavit včas na dražbu se všemi potřebnými doklady. Na vyzvání dražebníka prokázat svou totožnost, složit dražební jistotu a nechat se zapsat do seznamu účastníků dražby. Dále pak podepsat čestné prohlášení o tom, že není osobou vyloučenou z dražby, převzít dražební číslo. Účastník by měl zaujmout místo v dražební místnosti a po zahájení dražby licitátorem činit podání minimálně ve výši určené licitátorem. Draží se, dokud účastníci dražby činí vyšší podání. Poté následuje výzva licitátora a po druhé výzvě licitátor ještě jednou oznámí výši posledního podání a po třetí výzvě udělí příklep účastníkovi dražby, který učinil nejvyšší podání.

Po dražbě se vydražitel dostaví k podpisu protokolu. Dále je nutné doplatit cenu nemovitosti, za kterou byla vydražena. Avšak je nutné dodržení podmínek, které byly předem sjednány. Pokud účastník nevydražil, vrátí dražební číslo a bude mu vrácena dražební jistina.

2 Praktická část

V praktické části je uvedena historie a současnost zadlužení v České republice. Je zde také porovnání zadluženosti na Slovensku a v České republice. Praktická část je doplněna dotazníkovým šetřením, ze kterého vyplývá potvrzení analýzy ČR

2.1 Historie a vývoj zadluženosti v ČR

Zadlužení rodin se stalo novým fenoménem především od roku 2000. V posledních letech tento údaj rostl neuvěřitelným způsobem, což je vývoj vyvolávající hluboké pochybnosti u řady ekonomů. (Smrčka, 2007)

Míra zadlužení českých rodin ve srovnání s Evropou či Spojenými státy je nízká. Velké obavy vyvolává tempo růstu a určitá silná nedůvěra analytické obce jak ve schopnosti českých rodin nakládat s dluhy. Nedůvěra je také ve schopnosti bank detekovat rizika dluhu.

V jedné prastaré kronice z 15. století je popisována doba před nástupem Jiřího z Poděbrad: „ A tehdy dlužili zemani a další nižší šlechta výnosy ze svých statků i statky samotné. Města zaplnili žebráci a veškerému lidu žilo se prachbídě. Přibylo v zemi lapků a zlodějů k takovému nesnesení, že vyšší šlechta musela najiti zemi nového krále.“

2.1.1 Vývoj zadluženosti domácností do roku 1990

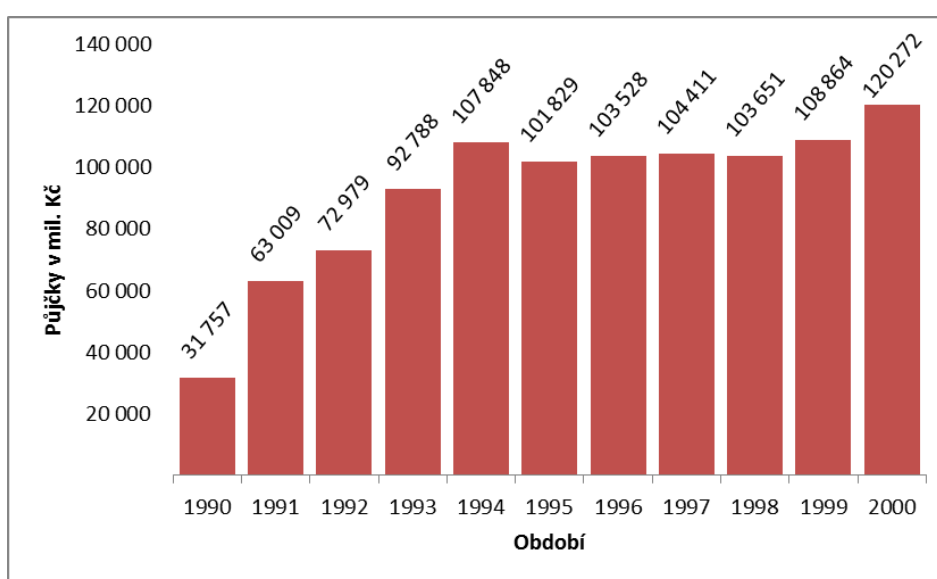
Zadlužení rodin v období let 1945 až 1990 nemělo významnou roli. Nemůžeme posoudit, zda existovala poptávka, ale nebyla žádná nabídka. Z bank působila k občanům komunistické Československé socialistické republiky pouze spořitelna, ostatní funkční banky neprovozovaly retailové služby a působily spíše jako agenti státu. (Smrčka, 2007)

Na konci roku 1990 měly domácnosti v České republice celkové přijaté úvěry ve výši 31,75 miliardy korun, přičemž většina byly státem organizované novomanželské půjčky. Dlouhodobé přežívání „bankovního socialismu“ a pomalý příchod zahraničních ústavů možná zabránily mnoha tragédiím.

2.1.2 Zadluženost od roku 1990 do roku 2000

Většina lidí si myslí, že domácnosti si v devadesátých letech nepůjčovaly, ale opak je pravdou. V roce 1991 se objem úvěrů zdvojnásobil, velmi pravděpodobně jsou zde ale zachyceny mnohé privatizační úvěry pro fyzické osoby, které byly v řadě případů vedeny jako osobní půjčky, avšak s investičním záměrem a zajištěním majetkem. To znamená, že nešlo o úvěry domácností v dnešní podobě. (Smrčka, 2007)

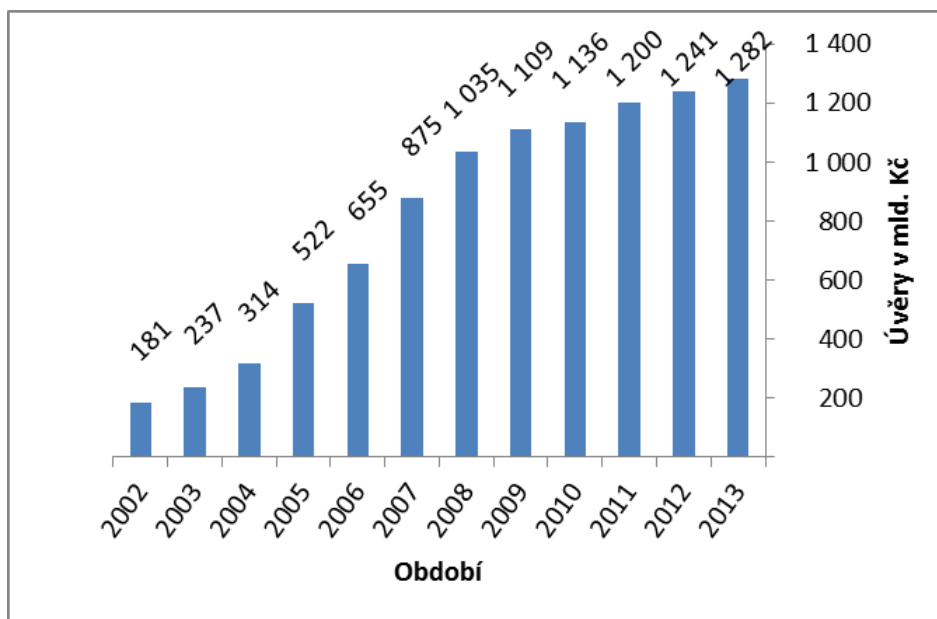
V níže uvedeném obrázku 8 je uveden stav půjček od roku 1990 až do roku 2000. V roce 1990 byla hodnota půjček 31757 mil. Kč. V roce 2000 byla hodnota půjček 120272 mil. Kč. Tento nárůst je zcela katastrofální.

Obrázek 8: Stav půjček v korunách od roku 1990 až do roku 2000 (Zdroj: Smrčka (2007) vlastní zpracování jednotek)

2.2 Zadluženost domácností ve 21. století

Od roku 2002 se změnil svět úvěrů k nepoznání, protože čtvrtinové a třetinové meziroční růsty objemů úvěrů se staly standardem a to i při velmi nízké inflaci, to znamená, že kupní síla půjčených peněz zůstává prakticky nezměněna. (Smrčka, 2007)

Obrázek 9: Celkové zadlužení domácností (www.cnb.cz, vlastní zpracování)

Ve výše uvedeném obrázku 9, se jasně ukazuje rychlost, s jakou zadlužení roste. V roce 2002 byly úvěry domácnostem 181 mld. korun. V roce 2005 byl nárůst zadlužení skoro trojnásobný. Úvěry v tomto roce činily více jak 522 mld. korun. (www.cnb.cz)

Velice zajímavý vývoj přinesla hospodářská krize v roce 2008. Media upozorňovala, aby lidé snížili spotřebu a snížili půjčování si. Přesto v tomto období zadlužování ještě více roste a zvýšil se také nárůst osobních bankrotů. Po odeznění krize nenastal v zadluženosti téměř žádný rozdíl. (www.bankovnipoplatky.cz)

K růstu zadluženosti v České republice nejvíce přispívá pokles úrokových sazeb. Tento jev vidíme v níže uvedené tabulce. Úrokové sazby klesají z důvodu konkurence bank. Úrokové míry poklesly na velmi přijatelné hodnoty, to znamená, že došlo k celkovému zlevnění peněz. Především hypotéky se tím staly dostupné i střední třídě. (www.cnb.cz)

Tabulka 1: Vývoj úrokových sazeb od roku 2000 - 2013 (Zdroj: www.cnb.cz)

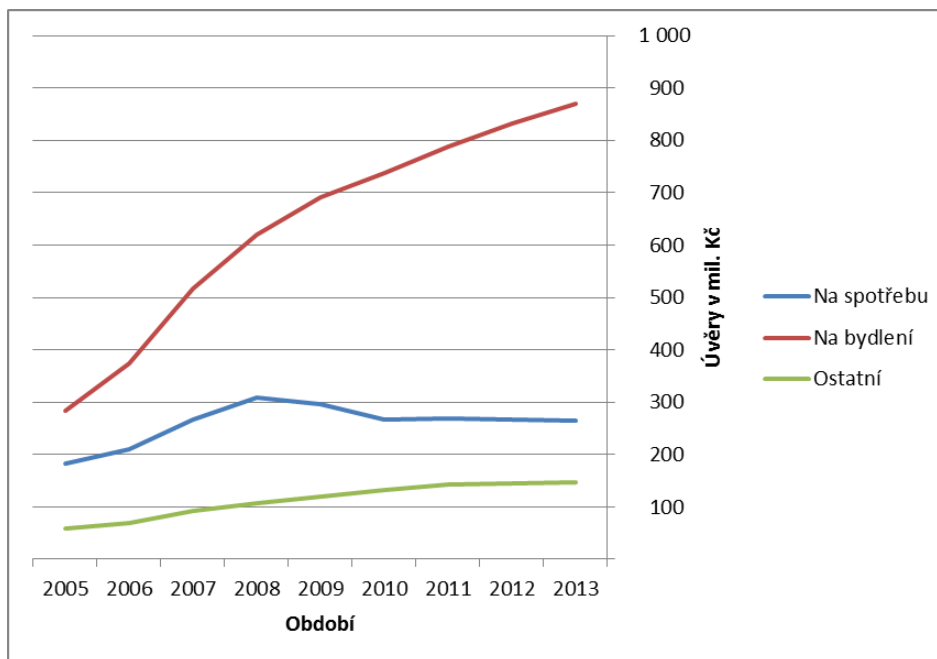
Období	Repo sazba - 2 týdny (%)	Diskontní sazba (%)	Lombardní sazba (%)
31. 12. 2013	0,05	0,05	0,25
31. 12. 2012	0,05	0,05	0,25
31. 12. 2011	0,75	0,25	1,75
31. 12. 2010	0,75	0,25	1,75
31. 12. 2009	1,14	0,25	2,14
31. 12. 2008	2,58	1,58	3,58
31. 12. 2007	3,50	2,50	4,50
31. 12. 2006	2,50	1,50	3,50
31. 12. 2005	2,00	1,00	3,00
31. 12. 2004	2,50	1,50	3,50
31. 12. 2003	2,00	1,00	3,00
31. 12. 2002	2,75	1,75	3,75
31. 12. 2001	4,75	3,75	5,75
31. 12. 2000	5,25	5,00	7,50

Z výše uvedené tabulky 1 vidíme, že úrokové sazby se od roku 2000 do roku 2013 mnohonásobně snížily. Repo sazba na konci roku 2000 byla 5,25 % a na konci roku 2013 byla 0,05 %. Podobně je tomu také u diskontní sazby, která se v průběhu 13 let snížila z 5% na 0,05%. Lombardní sazba byla v roce 2000 7,5% na konci roku 2013 se snížila na 0,25 %. (www.cnb.cz)

Diskontní sazba je úrok z diskontního úvěru. U ČNB mají banky možnost uložit přes noc bez zajištění svou přebytečnou likviditu, pokud o to požádají 15 minut před uzávěrkou účetního dne. Minimální částka je 300 mil. Kč a dále pak celé násobky 100 mil. Kč. Tato depozita jsou úročena diskontní sazbou, která obvykle představuje dolní mez pro pohyb krátkodobých sazeb na peněžním trhu. Touto sazbou ČNB ovlivňuje zprostředkovaně měnovou bázi. (www.finance.cz)

Lombardní sazba je vlastně úrok z lombardního úvěru. Tento úvěr je poskytován centrální bankou komerčním bankám proti zajištění zástavou cenných papírů. Banky si můžou přes noc od ČNB půjčit formou repo operace likviditu. Podmínkou je, že o to musí požádat nejpozději 25 minut před uzávěrkou účetního dne. Minimální částka není stanovena. Finance jsou v tomto úvěru úročeny lombardní sazbou. Tato sazba představuje horní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu. (www.finance.cz)

Repo sazba je hlavním měnovým nástrojem ČNB, kterým ovlivňuje množství peněz v ekonomice. Banka snižuje měnu z oběhu a to tak, že prodává své cenné papíry a naopak ji do oběhu uvolňuje nákupem stejných cenných papírů. Obě tyto strany se při operaci zavazují, že po uplynutí doby splatnosti, ČNB vrátí věřitelské bance zapůjčenou jistinu, která je zvýšená o dohodnutý úrok a věřitelská banka zase vrátí ČNB její cenné papíry. Doba operací je 14 dní. Repo sazba slouží jako maximální limitní sazba, za kterou mohou být banky při repo operacích uspokojovány. (www.finance.cz)

Obrázek 10: Podíl na zadluženosti dle využití úvěru (Zdroj: www.cnb.cz, vlastní zpracování)

Na růst zadluženosti českých domácností je patrný vliv poskytování úvěrů na bydlení, to je zobrazeno na obrázku 10. Jedná se zejména o hypoteční úvěry na bytové účely, dále pak úvěry ze stavebního spoření a také spotřebitelské úvěry na bydlení. Úvěrové standardy bank při schvalování úvěrů domácnostem na bydlení zůstaly ve čtvrtém čtvrtletí 2013 nezměněny. U úvěrových podmínek došlo na rozdíl od předešlého čtvrtletí k nárůstu průměrných úrokových marží a u menší části trhu i k růstu úrokových marží u rizikovějších úvěrů. Poptávka po úvěrech na bydlení se nadále zvyšovala, růst byl však zaznamenán u výrazně menší části úvěrového trhu než v předešlém období. Příznivě na poptávku domácností po těchto úvěrech působily vyhlídky oživení na trhu rezidenčních nemovitostí a zlepšování spotřebitelské důvěry. V prvním čtvrtletí 2014 banky očekávají spíše uvolnění úvěrových standardů a téměř nezměněnou poptávku domácností po úvěrech na bydlení. (www.cnb.cz; www.czso.cz)

Dále ve výše uvedeném obrázku 10 vidíme, že na zadluženosti mají svůj podíl spotřební úvěry. Dlouhodobě však tvoří maximálně pětinu celkového objemu úvěrů domácnostem. Spotřebitelské úvěry tvoří kontokorenty, tj. debetní zůstatky na běžných účtech, jen něco málo přes šest procent. Podíl spotřebitelských úvěrů na celkových úvěrech domácnostem poskytnutých od všech finančních zprostředkovatelů klesá. U spotřebitelských úvěrů poskytovaných domácnostem se úvěrové standardy ve čtvrtém čtvrtletí 2013 nezměnily. Na nižší poptávku působila dle vnímání bank nižší spotřebitelská důvěra a dostupnost jiných zdrojů financování spotřeby. Pozitivně pak na poptávku dle bank působily předvánoční marketingové kampaně. (www.cnb.cz; www.bankovnipoplatky.cz)

Dle České národní banky zadlužení českých domácností v roce 2013 kleslo o 2,6 miliardy korun na 1,16 bilionu Kč. Částka představující celkové zadlužení tuzemských domácností je ale stále ohromná, vyjádřeno se všemi nulami jde o číslouku 1.160.000.000.000. V přepočtu na jednoho obyvatele České republiky včetně dětí tak dluží v průměru každý z nás 116 tisíc korun. (www.coolpujcka.cz)

2.3 Zadluženost domácností na Slovensku

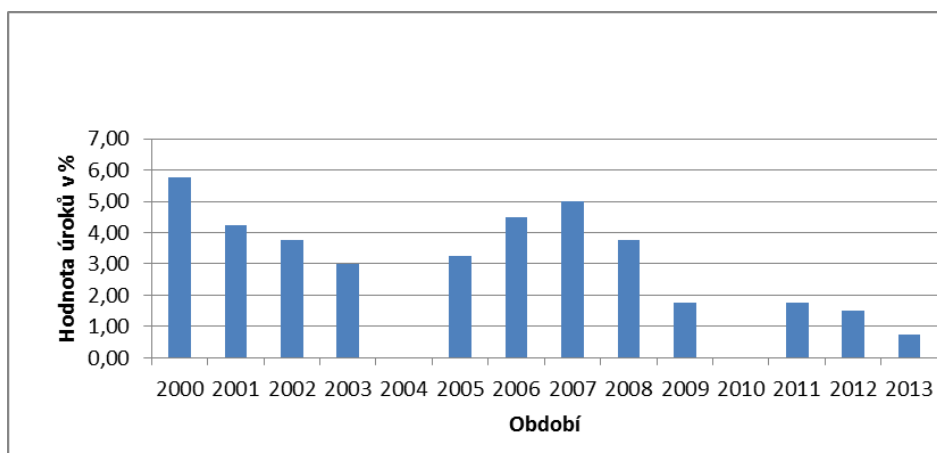
Na Slovensku více než čtvrtina domácností uvedla, že její členové jsou nějakým způsobem zadlužení. Nejpočetnější skupinu, téměř 13 %, tvoří nezajištěné úvěry, což jsou například spotřební úvěry. Necelých 10 % domácností ručí za úvěr ve formě nemovitosti. Zůstatek na kontokorentním účtu uvedlo 8 % a zůstatek na kreditních kartách po zaplacení měsíčních účtů více než 5% domácností. (www.nbs.cz)

Za posledních deset let ovlivnily finanční aktiva a pasiva domácností na Slovensku mnohé významné faktory. Základním determinantem růstu závazků domácností byla relativně nízká úroveň zadlužení.

V druhé polovině 90. let nejprve dominovaly úvěry poskytované stavebními spořitelny, využívající prostředí vysokých úrokových sazeb a velkorysé státní prémie. Postupný rozvoj hypotečního bankovníctví v roce 2001 souvisel zejména s možností okamžitého čerpání úvěru bez předchozího období spoření.

Na Slovensku také přispívá k růstu úvěrů i postupný pokles úrokových sazeb, to vidíme v níže uvedeném obrázku 11. Úrokové sazby se snížily díky rostoucí konkurenci bank,

kteřá se projevila i v České republice. S postupným poklesem tržních úrokových sazeb klesala i výhoda státní bonifikace a hypoteční úvěry byly ve stále větší míře doplňovány jinými úvěry na bydlení.

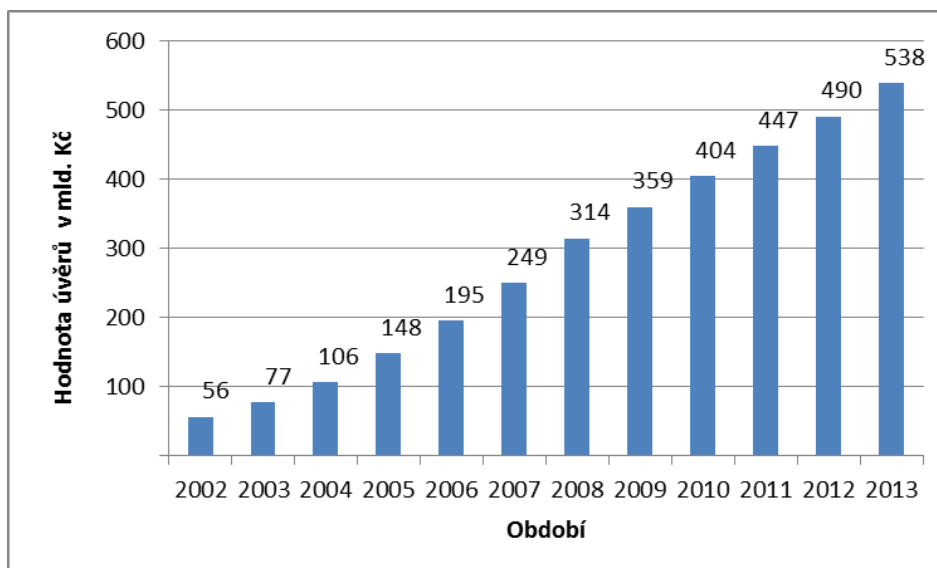

Obrázek 11: Úrokové sazby na Slovensku (Zdroj: www.nbs.cz, vlastní zpracování)

Dalším a velice důležitým faktorem, který ovlivňoval růst zadluženosti, byla důvěra domácností, pokud jde o ekonomický vývoj často spojená s očekáváním dalšího růstu příjmů, jakož i se zvyšováním jistoty na trhu práce.

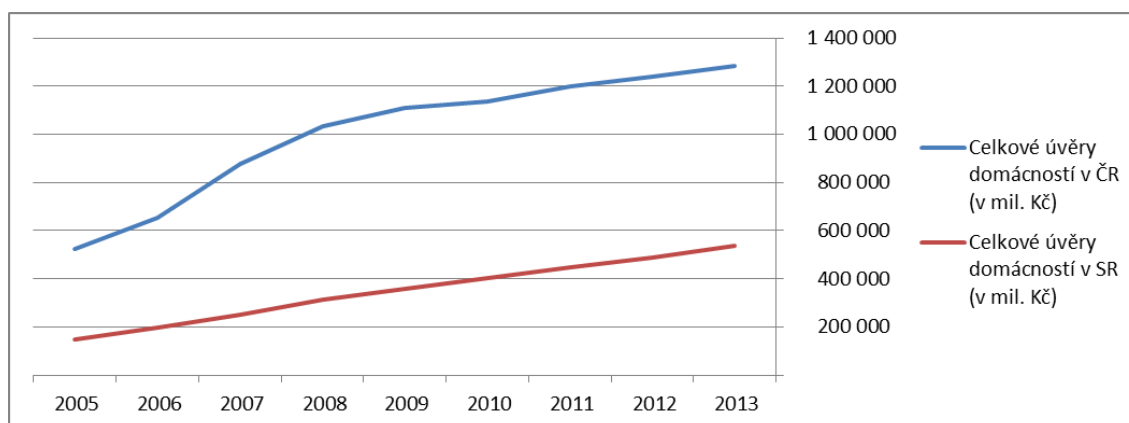
Úvěry na bydlení se sice také zpomalily, zůstaly však nejvýrazněji rostoucí složkou dluhu domácností. Podíl úvěrů na bydlení na celkovém dluhu domácností se tedy i vlivem finanční krize ještě mírně zvýšil. Více změnami prošly i finanční aktiva domácností. Dynamika jejich růstu byla pomalejší než růst finančních závazků, z hlediska objemu je však stále výrazně převyšují. Určitý vliv na strukturu finančních aktiv domácností měla i finanční krize.

V níže uvedeném obrázku 12 vidíme, jak se zvýšily úvěry na Slovensku. V roce 2002 měly úvěry hodnotu 56 mld. Kč a v roce 2013 stoupla jejich hodnota mnohonásobně a to až na hodnotu 538 mld. Kč.

Obrázek 12: Zadlužení domácností na Slovensku (Zdroj: www.nbs.cz, vlastní zpracování)

Nyní porovnáme zadluženost na Slovensku a v České republice. Z níže uvedeného obrázku 13 vidíme, že zadluženost v České republice je přibližně dvojnásobná oproti Slovensku. Důvodům je, že v ČR žije přibližně 10,51 milionů obyvatel oproti Slovensku, kde žije 5,41 milionů obyvatel. Vypočítala jsem podíl úvěrů domácnostem a počet obyvatel na Slovensku i v České republice a přesto mi vyšla zadluženost vyšší v České republice. (www.worldbank.cz)

Obrázek 13: Porovnání zadluženosti na Slovensku a v České republice (Zdroj: www.nbs.cz, www.cnb.cz, vlastní zpracování)

2.4 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření probíhalo písemnou formou od 20. 03. do 10. 05. 2014. Internetovou formu jsem nezvolila z toho důvodu, že jsem dotazník chtěla vyplnit od všech věkových skupin. Dle mého názoru internet používají ve většině případů mladí lidé.

Dotazník jsem náhodně rozdala padesáti respondentům, kteří odpovídali na 13 otázek. Oslovení respondenti jsou z těchto částí a to státní sektor, soukromý sektor, dělníci, studenti i senioři. V dotazníku byly otázky formulovány krátce a stručně, dotazník vyplňovali respondenti průměrně 5 minut. Byl určen pro plnoleté obyvatele. Otázky se týkaly využívání úvěrů a ochoty si úvěr vzít.

Dotazník vyplnilo více žen než mužů. Z 50 respondentů bylo 29 (58%) žen. 21 (42%) respondentů byli muži. Tato otázka měla číslo 10.

Nejrozsáhlejší skupina, která zodpověděla můj dotazník, byla od 18 do 30 let. Odpovědělo 19 (38%) respondentů. 13 (26%) respondentů bylo z věkové skupiny od 31 do 40 let. Další skupinu tvořilo 9 (18%) respondentů z věkové skupiny od 41 do 50 let. Skupinu od 51 let a více zastupovalo v mém dotazníkovém šetření 9 (18%) respondentů. Tato otázka měla číslo 11.

Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány do přehledných grafů. Dotazník je přiložen v příloze.

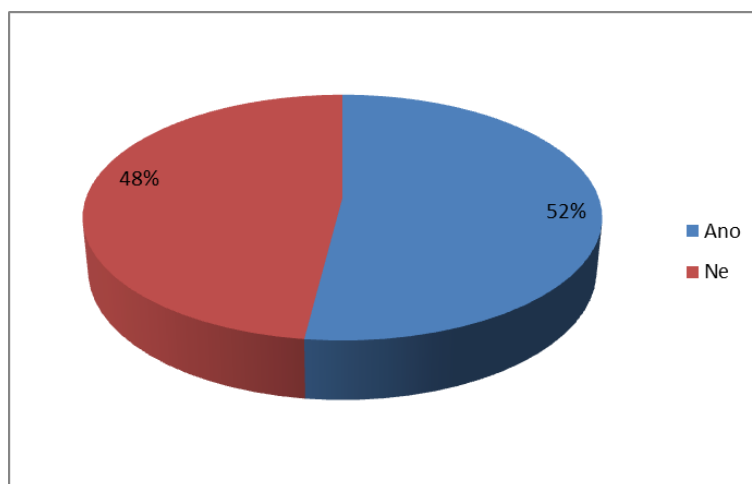
Cílem mého dotazníkového šetření bylo zjistit, jaká je zadluženost domácností s ohledem na věk a na co jsou si domácnosti ochotny půjčit, popřípadě jestli si uvědomují možná rizika.

1. Využíváte nebo v minulosti jste využili nějaký druh úvěru?

Při vyplnění mého dotazníku z celkových 50 respondentů uvedlo, že využilo úvěr 26 (52%) respondentů a 24 (48%) respondentů nikoli. Z této otázky vidíme, že zadluženost domácností je vysoká, neboť úvěr využila více jak polovina respondentů. Pokud respondent odpověděl na tuto otázku „ne“, pak na otázky 2 až 5 neodpovídal.

26 respondentů, kteří využívají nebo v minulosti využívali úvěr, patřilo ve většině případů do skupiny 18 – 30 let. O něco méně respondentů patřilo do skupiny 31 – 40 let. Další méně obsazenou skupinou byla skupina 41 – 50 let. Nejméně respondentů, kteří využili, nebo využívají úvěr, je ve skupině 51 a více let.

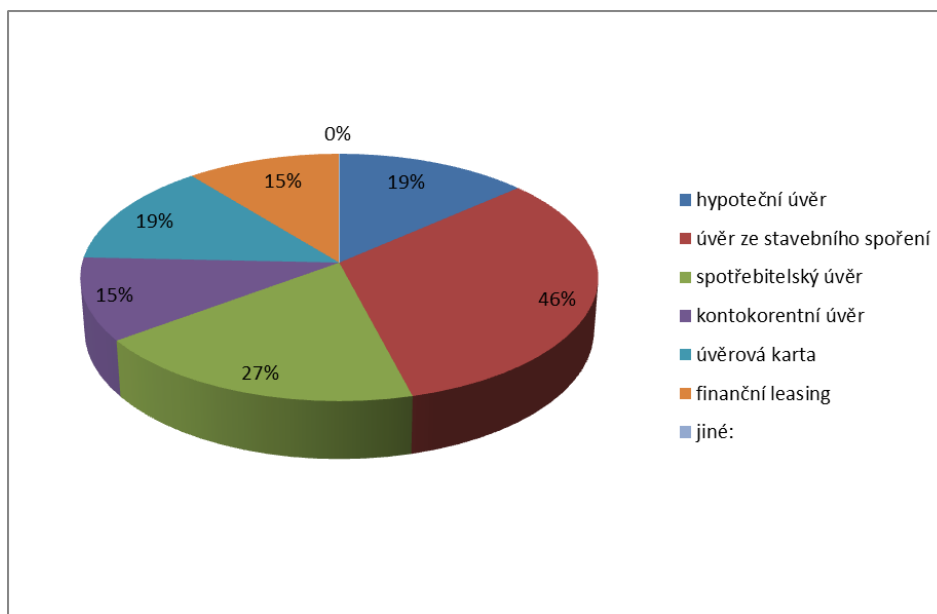
8 respondentů z 24, kteří nevyužili úvěr, patřili do věkové skupiny 18 – 30 let. 7 respondentů patřilo do skupiny 51 a více let. 6 respondentů ze skupiny 31 – 40 let a nejméně respondentů, kteří nevyužili úvěr, bylo ze skupiny 41 – 50 let.

Obrázek 14: Využívání úvěrů (Zdroj: vlastní zpracování)

2. O jaký druh úvěru se jedná či jednalo?

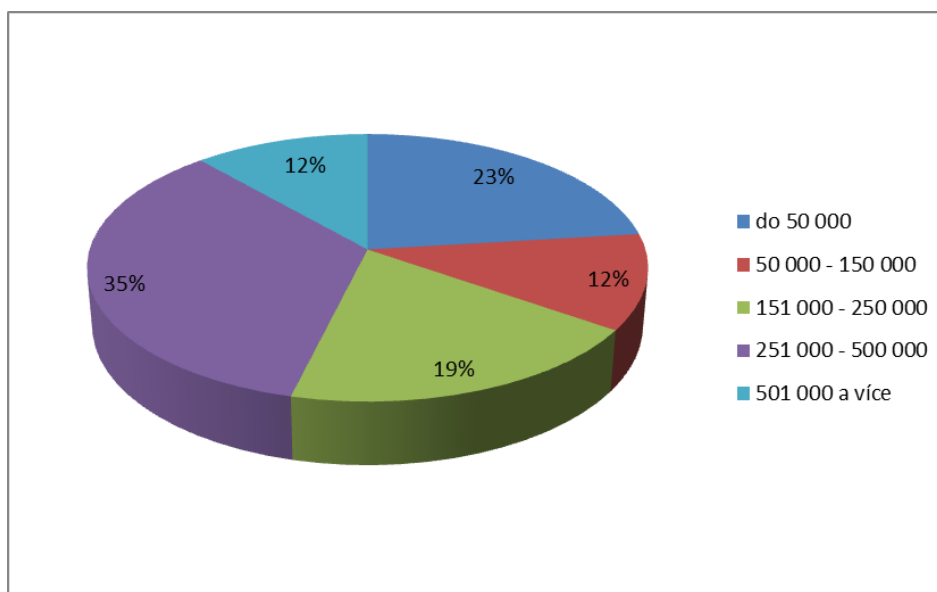
Na tuto otázku odpovídalo 26 respondentů, kteří na první otázku odpověděli, že si půjčili. Z 26 respondentů 12 (46%) respondentů využilo úvěr ze stavebního spoření. 7 (27%) respondentů využilo úvěr spotřebitelský. 5 (19%) respondentů využilo hypoteční úvěr. Úvěrovou kartu využilo také 5 (19%) respondentů. 4 (15%) respondenti využili úvěr kontokorentní. Finanční leasing využili 4 (15%) respondenti. Žádný z respondentů nevyužil možné odpovědi jiné, čili žádný z respondentů nevyužil jiný druh úvěru, než bylo v nabídce.

Obrázek 15: Druh úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)

3. Jaká je/byla celková výše Vašeho úvěru?

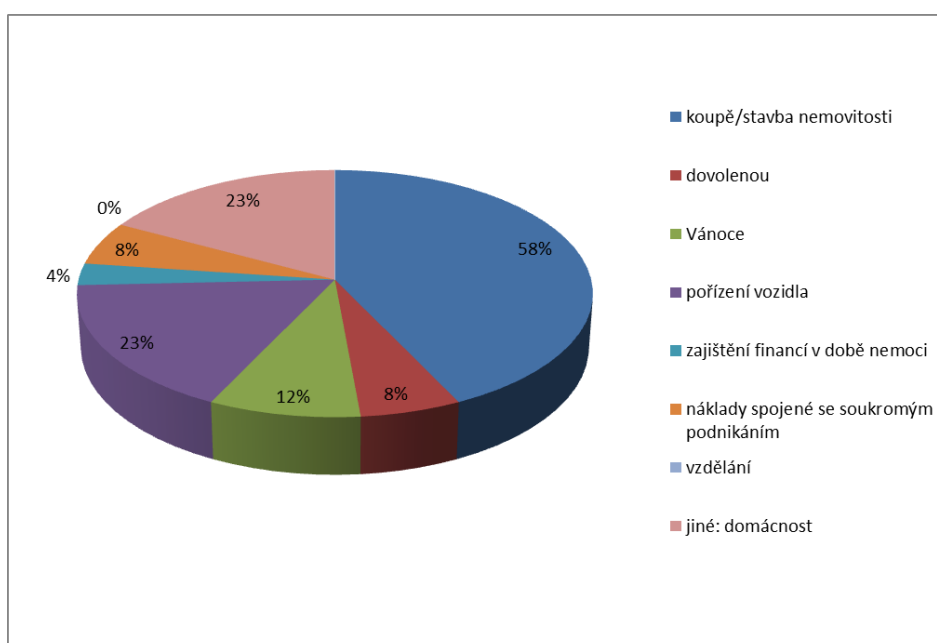
26 respondentů, kteří na první otázku odpověděli „ano“ se vyjádřili k otázce takto: největší počet procent má odpověď od 251 000 do 500 000 Kč a to 35%, čili 9 respondentů. 6 (23%) respondentů odpovědělo, že jejich úvěr nepřesahoval hodnotu 50 000 Kč. 5 (19%) respondentů využilo úvěr v hodnotě od 151 000 do 250 000 Kč. Od 50 000 do 150 000 Kč využili úvěr 3 (12%) respondenti. Stejně tak i úvěr nad 501 000 Kč využili 3 (12%) respondenti.

Obrázek 16: Výše úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)

4. Za jakým účelem jste použili/používáte úvěr?

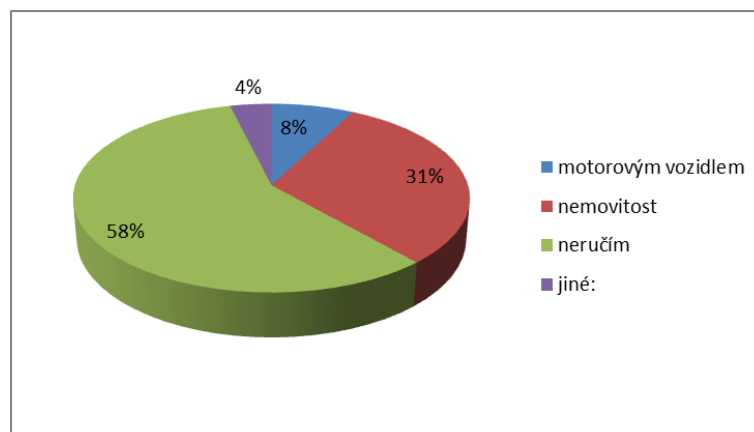
Z 26 respondentů používá nebo použilo 15 (58%) respondentů svůj úvěr buď na koupi, nebo stavbu nemovitosti. 6 (23%) respondentů využívá nebo využilo úvěr na pořízení vozidla. Na možnost jiné odpovědělo 6 (23%) respondentů s tím, že vyplnili možnost na vybavení domácnosti či na domácnost. 3 (12%) respondenti použili svůj úvěr na Vánoce. 2 (8%) respondenti použili svůj úvěr na náklady spojené se soukromým podnikáním. Na dovolenou využívají či využili 2 (8%) respondenti. 1 (4%) respondent odpověděl, že úvěr použil či používá na zajištění v době nemoci. Žádný z respondentů nevyužil či nevyužívá na vzdělání.

Obrázek 17: Použití úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)

5. Jaký je/byl způsob ručení Vašeho úvěru?

Na tuto otázku nejvíce respondentů a to 15 (58%) z celkových 26 odpovědělo, že neručí. 8 (31%) ručí nemovitostí. Motorovým vozidlem ručí 2 (8%) respondenti. Možnost jiné si vybral jeden respondent (4%), který vyplnil, že ručí svým platem.

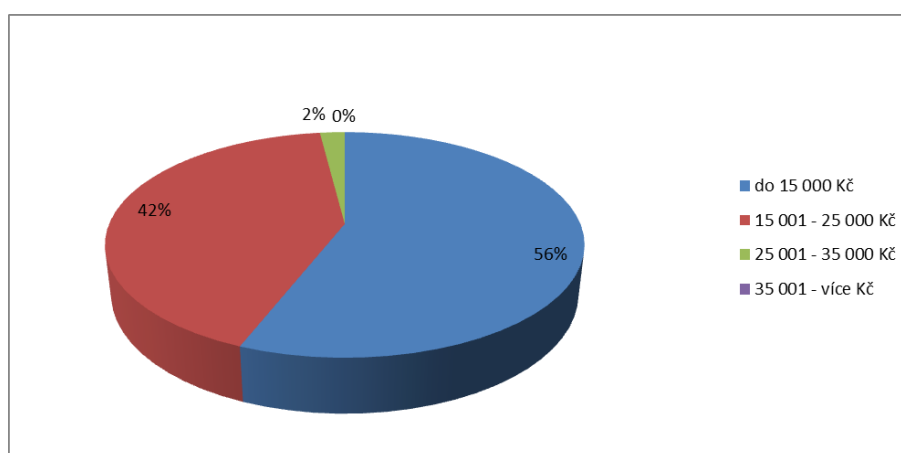

Obrázek 18: Způsob ručení úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)

6. Jaký je Váš čistý měsíční příjem?

Z celkových 50 respondentů 28 (56%) má čistý měsíční příjem do 15 000 Kč. Dalších 21 (42%) respondentů má čistý měsíční příjem od 15 001 do 25 000 Kč. Pouze 1 (2%) respondent vybral možnost 25 001 – 31 000 Kč. Žádný z 50 respondentů nevybral možnost čistého měsíčního příjmu nad 35 001 Kč.

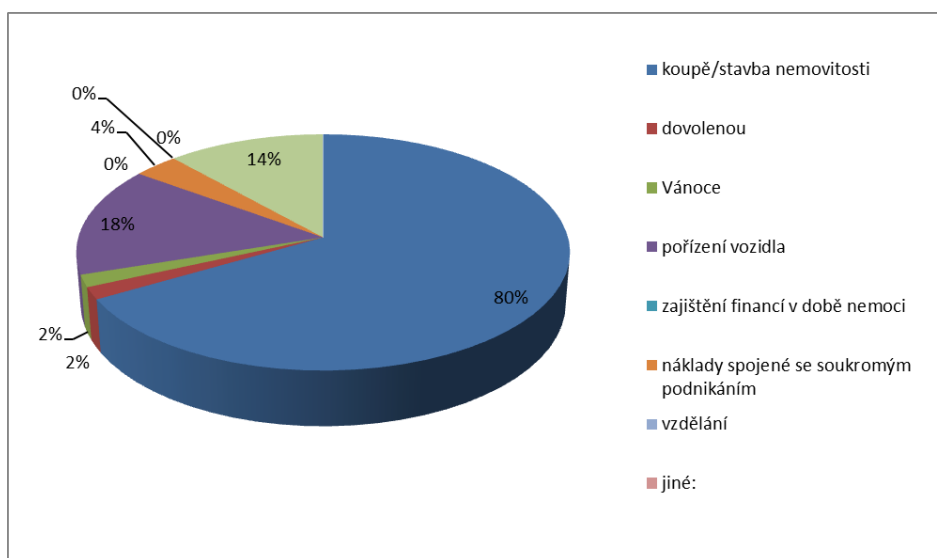
Do 15 000 Kč má největší počet respondentů ze skupiny 18 – 30 let. Dále pak skupina 31 – 40 let, další skupinou je 51 a více let. Nejmenší počet respondentů s tímto příjmem je ve věkové skupině 41 a více let. Čistý měsíční příjem od 15 001 – do 25 000 Kč má také největší počet respondentů skupina od 18 do 30 let. Druhý největší počet respondentů s tímto příjmem je ve skupině 41 – 50 let. Další skupinou je 31 - 40 let a nejmenší počet respondentů s tímto příjmem je ze skupiny 51 a více let. Čistý měsíční příjem 25 000 – 35 000 Kč má jediný respondent a to z věkové skupiny 31 – 40 let.

Obrázek 19: Čistý měsíční příjem respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)

7. Ať jste úvěr již čerpali či ne, na co byste si byli ochotni půjčit?

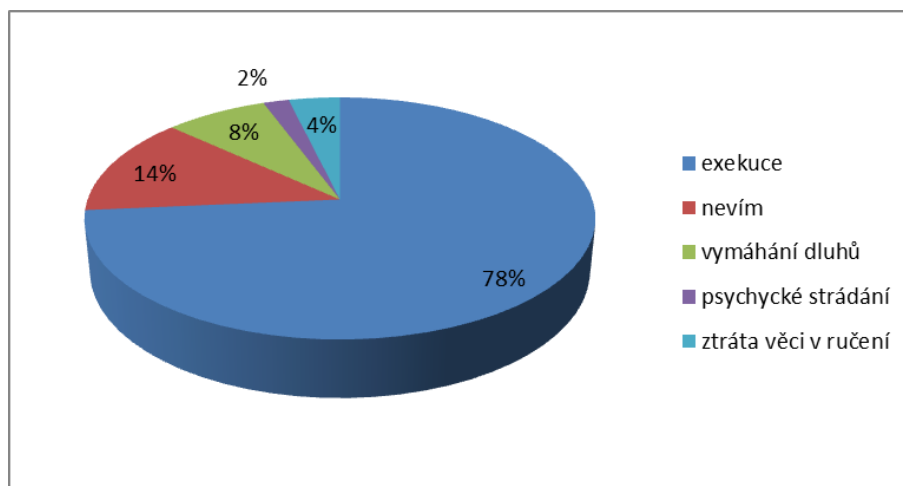
Z celkových 50 respondentů odpovědělo 40 (80%), že by si byli ochotni půjčit na koupi či stavbu nemovitosti. 9 (18%) respondentů by si bylo ochotno půjčit na pořízení vozidla. Za žádnou cenu by si nepůjčilo 7 (14%) respondentů. 2 (4%) respondenti by si byli ochotni půjčit na náklady, které jsou spojeny se soukromým podnikáním. 1 (2%) respondent by si ochotně půjčil na dovolenou. Na Vánoce by si byl ochoten půjčit 1 (2%) respondent. Žádný z 50 respondentů by si nepůjčil na zajištění v době nemoci, na vzdělání a na jiné.

Obrázek 20: Ochota vzít si úvěr (Zdroj: vlastní zpracování)

8. Víte co se může stát za skutečnost, pokud byste úvěr nespláceli?

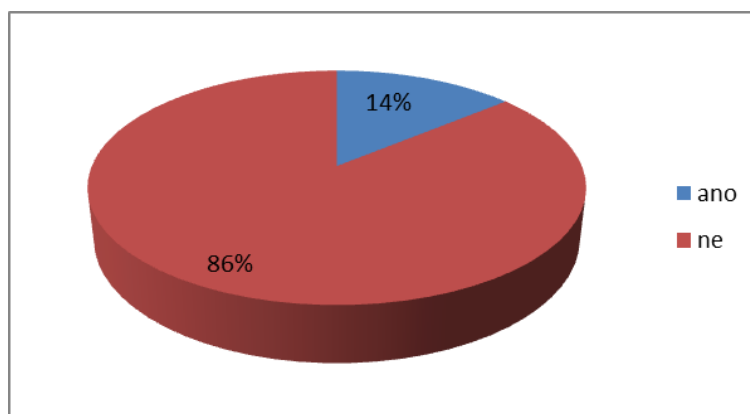
Při položení této otázky z 50 respondentů odpovědělo 39 (78%) respondentů, že riziko spojené při nesplacení úvěru je exekuce. 7 (14%) respondentů odpovědělo, že o žádných rizicích neví. 4 (8%) respondenti odpověděli, že riziko je vymáhání dluhů vymahači. 2 (4%) respondenti odpověděli, že rizikem je ztráta věci, která je v ručení například nemovitosti, či motorového vozidla. Pouze 1 (2%) respondent odpověděl, že při nesplacení dluhů dochází k psychickému strádání.

Obrázek 21: Rizika, spojená s nesplácením úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)

9. Setkali jste se někdy s tím, že se Vám okolí „vysmívalo“, protože si raději našetříte na danou věc a pořídíte si ji později, než byste si vzali úvěr a pořídili si ji ihned? (Dovolená, PC, auto, atd.)

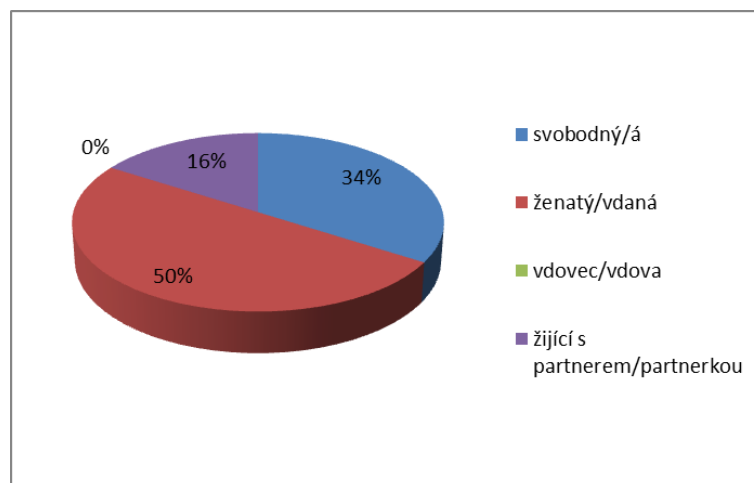
Z 50 respondentů odpovědělo 43 (86%) respondentů, že se nikdy nesetkali s „výsměchem“, když si raději našetřili, než aby si vzali úvěr. 7 (14%) respondentů odpovědělo, že se v této situaci ocitli.

Obrázek 22: Reakce okolí na spoření (Zdroj: vlastní zpracování)

10. Jaký je Váš rodinný stav?

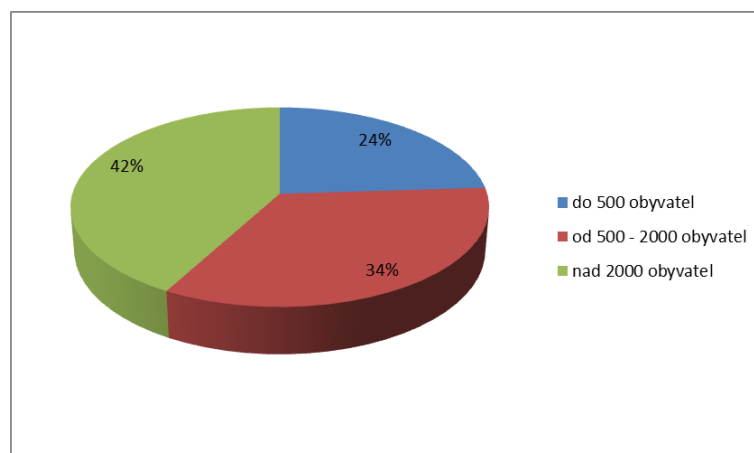
Z celkových 50 respondentů bylo 25 (50%) ženatých či vdaných. Další početnou skupinou byla skupina svobodných a to 17 (34%) respondentů. 8 (16%) respondentů odpovědělo, že žije s partnerkou či partnerem.

Obrázek 23: Rodinný stav respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)

11. Jaký je počet obyvatel ve Vaší obci?

Touto otázkou jsem chtěla zajistit, aby respondenti byli z různě velkých obcí. Nejpočetnější skupinou, kterou jsem oslovila, jsou respondenti žijící v obci nad 2000 obyvatel, tuto odpověď vybralo 21 (42%) respondentů. 17 (24%) respondentů odpovědělo, že žije v obci od 500 do 2000 obyvatel. Nejmenší skupinou byly obce do 500 obyvatel, tuto odpověď vybralo 12 (24%) respondentů.

Obrázek 24: Počet obyvatel v obci (Zdroj: vlastní zpracování)

2.4.1 Výsledky dotazníkového šetření

Ochota vzít si úvěr dle věku respondentů

V níže uvedeném obrázku 25 je zobrazena ochota vzít si úvěr a je rozdělena podle věkových skupin. Na otázku, která se týkala ochoty vzít si úvěr, bylo možné zakroužkovat více možností. Z toho důvodu nejsou procenta stejná jako u otázky, na co

by si byli respondenti ochotni půjčit. Tyto data jsem porovnávala s věkovými skupinami, protože jsem chtěla zjistit jaká věková skupina je ochotna si půjčovat nejvíce a na co.

Z obrázku 25 vyplývá, že 67% respondentů si je ochotno půjčit na koupi či stavbu nemovitosti. Nejvíce na koupi či stavbu nemovitosti je ochotna si půjčit skupina 18 – 30 let (43%). Druhou největší skupinou je skupina 30 – 40 let (30%). Méně ochotná skupina je skupina 40 – 50 let (20%) a nejméně ochotnou skupinou půjčit si na koupi či stavbu nemovitosti je skupina od 51 a více let. Dle mého názoru je tato skutečnost srozumitelná, neboť čím mladší skupina, tím víc touží po vlastním bydlení a je schopna za svůj život úvěr splatit.

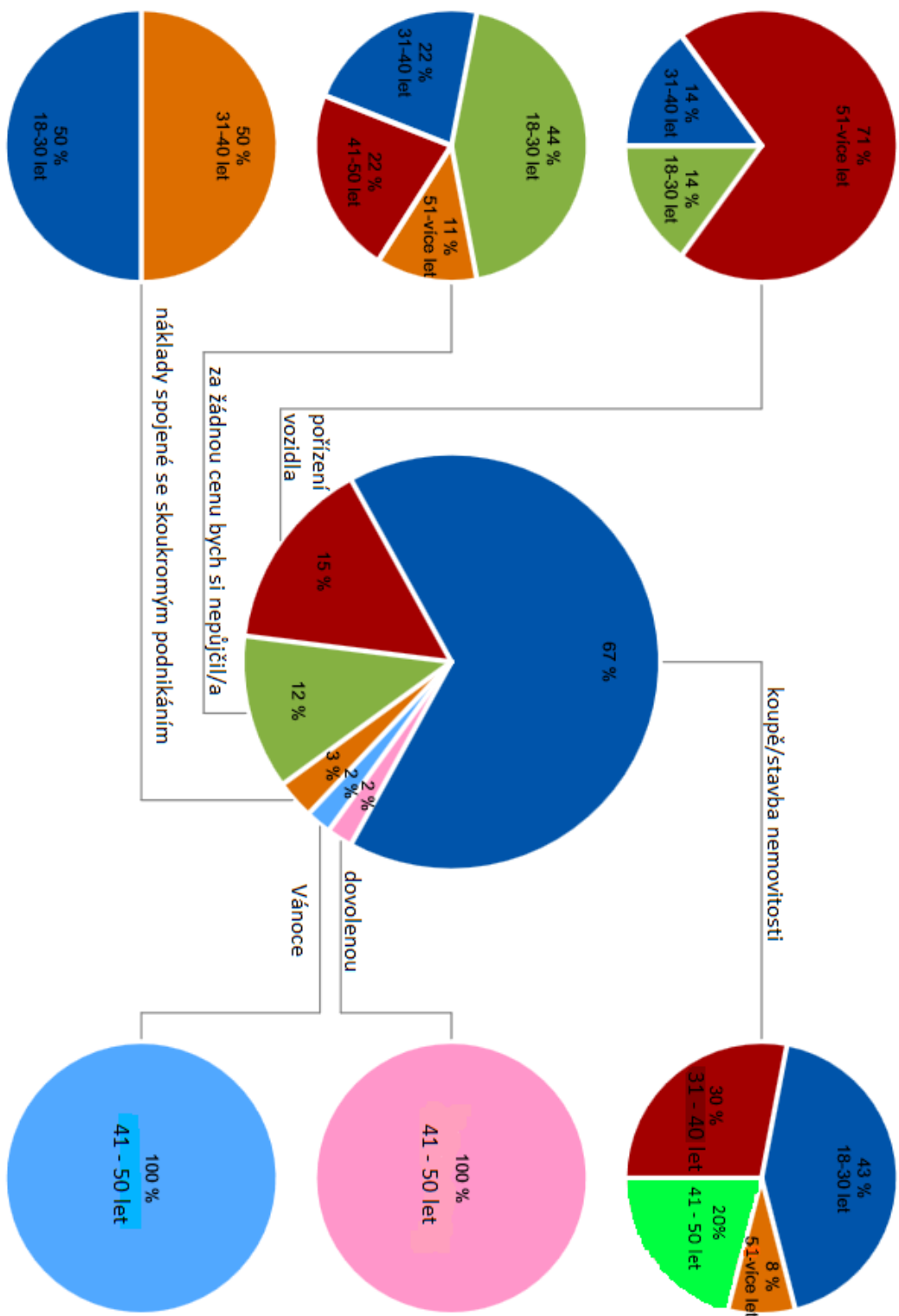
Na pořízení vozidla by si bylo ochotno půjčit 15% respondentů. Z toho 71% respondentů je věková skupina 51 a více let. Po 14% má věková skupina 31 – 40 let a skupina 18 – 30 let. Věková skupina 41 – 50 let by si na vozidlo nepůjčila.

Za žádnou cenu by si nepůjčilo 12% respondentů. Největší skupinou, která si není ochotna půjčit a to 44% je skupina 18 – 30 let. Méně ochotnými skupinami jsou skupiny 31 – 40 let a 41- 50 let, tyto skupiny jsou po 22%. Nejmenší skupinou, která by si za žádnou cenu nepůjčila je skupina 51 a více let.

Na náklady spojené se soukromým podnikáním by si bylo ochotno půjčit 3% respondentů. Z toho by si půjčila 50% věková skupina 18 – 30 let a skupina také 50% a to 31 – 40 let.

Po 2% je ochotno půjčit si na dovolenou a Vánoce. Na dovolenou a Vánoce by si půjčila jen věková skupina 41 – 50 let.

Žádný z respondentů by nevyužil úvěr na vzdělání a také žádný z respondentů neuvedl jinou možnost využití úvěru, proto tyto dvě možnosti nejsou uvedené v obrázku č. 25.

Obrázek 25: Porovnání ochoty vzít si úvěr s věkem respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)

Výše úvěru a jeho využití

Na koupi či stavbu nemovitosti si respondenti půjčili nejvíc krát částku 251 000 – 500 000 Kč. Dále pak částku 151 000 – 250 000 Kč. Nejméně půjčovanou částkou bylo 501 000 a více Kč. Do 50 000 a 50 000 – 150 000 Kč si na koupi či stavbu nemovitosti nepůjčil nikdo.

Na pořízení vozidla si půjčili respondenti nejvíce-krát částku 51 000 – 150 000 Kč a 501 000 a více Kč. Méně často si respondenti půjčili na vozidlo částku 151 000 – 250 000 Kč a 251 000 – 500 000 Kč. Žádný z respondentů si nepůjčil na pořízení vozidla částku do 50 000 Kč.

Na domácnost si nejvíce krát půjčili respondenti částku do 50 000 Kč. Méně častá byla částka nad 501 000 Kč a více. Jinou částku si žádný z respondentů na domácnost nepůjčil.

Na náklady spojené se soukromým podnikáním si respondenti půjčili částku do 50 000 Kč a částku 51 000 – 150 000 Kč. Žádnou jinou částku si respondenti na podnikání nepůjčili.

Na zajištění v době nemoci si půjčil jeden z respondentů a to částku 50 000 Kč. Na dovolenou a Vánoce minimální počet respondentů využil částku 501 000 Kč a více. Jeden z respondentů využil půjčku na Vánoce do 50 000 Kč.

Druh úvěru a výše úvěru

Na hypoteční úvěr si dva respondenti půjčili částku 251 000 – 500 000 Kč a dva respondenti částku 501 000 Kč a více. U úvěru ze stavebního spoření využilo nejvíce respondentů částku 251 000 – 500 000 Kč. Další nejvíce využívanou částkou u stavebního spoření byla hodnota 151 000 – 250 000 Kč. Nejméně využívanými částkami byly do 50 000 Kč a 51 – 150 000 Kč. Žádný z respondentů nevyužil pro úvěr ze stavebního spoření částku 501 000 Kč a více.

U spotřebitelského úvěru si nejvíce respondentů půjčilo částku do 50 000 Kč. Méně využívanými částkami byly 51 000 – 150 000 Kč, 151 000 – 250 000 Kč a 501 000 a více Kč. Na úvěrovou kartu respondenti využívali nejvíce částku do 50 000 Kč. U finančního leasingu byly využívány částky od 51 000 – 150 000 Kč a od 501 000 a více Kč.

Využívání úvěru a ochota půjčit si

Z 50 respondentů, jak je již výše uvedeno, 26 respondentů využívá, nebo využívalo úvěr a z těchto 26 respondentů by si už za žádnou cenu nepůjčili 3 respondenti. Dalších 23 respondentů by znovu využili úvěr a to ve většině případů na koupi či stavbu nemovitosti.

24 respondentů úvěr nevyužilo ani nevyužívá a z těchto respondentů by si za žádnou cenu nepůjčili 4 respondenti a dalších 20 by úvěr využilo ve většině případů na koupi či stavbu nemovitosti.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že zadluženost domácností je aktuální problém. Můj dotazník jsem rozdala náhodným respondentům, z nichž 26 (52%) respondentů mělo či má úvěr. Z mého pohledu je z dotazníku velice špatným výsledkem průměrný čistý příjem, který je u 28 (56%) respondentů do 15000Kč. Tato skutečnost nabádá lidi půjčovat si, protože s tímto příjmem, si bohužel ve většině případů nedokáží respondenti našetřit. Další skutečností je, že 40 (80%) respondentů by si bylo ochotno půjčit na koupi či stavbu nemovitosti. Velice zajímavý je výsledek, že 7 (14%) lidí by si za žádnou cenu nepůjčilo a z toho je největší počet respondentů z věkové skupiny 18 – 30 let. Zde je vidět, že mladí respondenti jsou ponaučeni, o tom jaká mohou nastat rizika. To také vyplývá z mého dotazníkového šetření a to tak, že v otázce číslo 8, která se týkala možného rizika při nesplácení úvěru, uvedlo „exekuci“ nejvíce respondentů z věkové skupiny 18 – 30 let. Výsledky mého dotazníkového šetření mi jen potvrdily, současnou situaci v ČR.

Závěr

Předmětem mé bakalářské práce je zadluženost domácností v ČR. Kromě teoretických informací z odborné literatury poskytuje nejvíce informací o zadluženosti domácností internetové stránky České národní banky, Českého statistického úřadu, resp. Národní banky Slovenska.

Na základě těchto informací jsem nejprve v teoretické části práce popsala pojem zadluženost, kde se zmiňuji, že půjčovat bychom si měli na věci účelné, jako je například byt či dům. Naopak bychom neměli peníze, které jsme si půjčili měnit v běžné hospodaření, tedy projít je. Poptávka domácností po úvěrech je vysoká proto, že většina mladých lidí touží po vlastním bydlení. Českým domácnostem z důvodu nízké průměrné měsíční mzdy nezbyvá mnohdy jiná skutečnost než si vzít úvěr. A to proto, že kdyby si na vlastní bydlení šetřily, dočkaly by se ho až v pozdějším věku. Nabídka úvěrů od bank je velmi pestrá. Úvěrové podmínky jsou mnohdy těžko srovnatelné, protože produkty jsou různé. Avšak úrokové sazby jsou většinou stejné nebo podobné, neboť zde panuje tvrdá konkurence. Hlavní příčinou zadluženosti je nezaměstnanost, která pokud bude vyšší, pak bude vyšší i zadluženost. Toto platí i v opačném případě. Další příčinou je průměrná čistá mzda, která pokud bude vysoká, pak bude vysoká i zadluženost a to proto, že si je člověk jistý při splácení úvěru. Důležitou kapitolou jsou možná úvěrová rizika. Pokud jsou domácnosti odhodlány si půjčit, měly by být seznámeny s možnými riziky. Největším rizikem je exekuce, do které se člověk dostane nejen tím, že nebude splácet úvěr, ale například i tehdy, když neplatí nájem či alimenty.

Zadlužení rodin se stalo novým fenoménem už v 90. letech. K tomuto stavu vede snižování úrokových sazeb bank. V současné době na zadluženost českých domácností mají vliv úvěry na bydlení. Především jde o hypoteční úvěry a úvěry ze stavebního spoření. V první polovině roku 2014 banky očekávají nezměněnou poptávku po úvěrech na bydlení. Důležitým faktorem domácností na Slovensku, který ovlivňuje růst zadluženosti, byla důvěra domácností. Důvěra je spojena s očekáváním dalšího růstu příjmu.

Zrealizované dotazníkové šetření prezentuje zadluženost oslovených domácností v ČR s ohledem na věk a ochotu domácností se zadlužit, popřípadě jestli si uvědomují možná rizika. Dotazník probíhal písemnou formou a byl rozdán 50 respondentům, kteří

odpovídali průměrně 5 minut na 13 otázek. Z 50 respondentů bylo 29 žen a 21 mužů. Výsledkem mého dotazníkového šetření je, že více jak polovina, tedy 52% respondentů využilo či využívá v současné době úvěr. Z nich je většina respondentů ve věku od 18 do 30 let. Nejvíce využívaný úvěr je úvěr ze stavebního spoření. Úvěry respondenti používají v 58% na koupi či stavbu nemovitosti. Dále jsem zjistila, že 56% respondentů, většinou mladých lidí, má průměrnou čistou mzdu do 15 000 Kč. Porovnala jsem ochotu vzít si úvěr s věkem respondentů a výsledkem je, že 67% respondentů ve věku 18 – 30 let si je ochotno půjčit na koupi či stavbu nemovitosti. Výsledky mého dotazníkového šetření potvrdily současnou zadluženost v ČR.

Dle mého názoru by se zadluženost domácností v ČR mohla zlepšit tehdy, pokud by došlo v televizních médiích a tisku ke zrušení nabídky úvěrů. Nesouhlasím s tím, aby banky takto propagovaly „výhodné“ úvěry. Navrhuji, aby v televizních médiích a tisku byly uváděny domácnosti, které díky úvěru přišly téměř o vše. Dále bych na středních školách, gymnáziích a odborných učilištích doporučila přednášky, které by se zabývaly finanční gramotností.

Seznam literatury

Knižní zdroje:

BAKEŠ, Milan. *Peněžní a úvěrové služby*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1986, 196 s. ISBN 11-096-86.

BARDOVÁ, Dagmar, Radka OPLTOVÁ a František PAVELKA. *Jak správně na hypotéky: slabikář rodinných financí*. 1. vyd. Ilustrace Stanislav Holý. Praha: Consultinvest, 1997, 142 s., [3] s. příl. ISBN 80-901-4865-4.

KIPIELOVÁ, Ivana. *Slovník základních pojmů z bankovníctví: česko-anglický slovník zařazených pojmů*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1997, 62 s. ISBN 80-716-8495-3.

MARTÍNKOVÁ, Eva. *(Ne)máte peníze - co s tím?: slabikář rodinných financí*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003, 151 s. ISBN 80-720-0482-4.

NOVOTNÝ, Jiří, Marie VESZELÁKOVÁ a Naděžda TICHOVSKÁ. *Finanční slovník*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1973, 612 s. ISBN 25-029-73.

REVENDA, Zbyněk, Martin MANDEL, Jan KODERA, Petr MUSÍLEK, Petr DVOŘÁK a Jaroslav BRADA. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 2. vyd. Praha: Management Press, 1998, 620 s. ISBN 80-85943-49-2.

SMRČKA, Luboš. *Osobní a rodinné finance: (svět rodinných financí - jak spořit a rozmnožovat majetek)*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 257 s. ISBN 978-80-86946-41-2.

Elektronické zdroje:

Banky [online]. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.banky.cz/prehled-bank>

BUŘÍNSKÁ, Barbora. PENÍZE.CZ. *Průvodce exekucí krok za krokem* [online]. 17. 9. 2012 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/exekuce/242480-pruvodce-exekuci-krok-za-krokem>

CREDITREFORM. *Vývoj insolvenčí v ČR v březnu 2013* [online]. 12. 4. 2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.mzdovapraxe.cz/novinky/detail/6540-vyvoj-insolvenci-v-cr-v-breznu-2013/>

CZSO. *I Domácnosti v ČR: příjmy, spotřeba, úspory a dluhy 1993-2012* [online].

červen 2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/95001903CB/\\$File/115911a02k01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/95001903CB/$File/115911a02k01.pdf)

ČNB, ARAD systém časových řad. *Klientské úvěry dle časového hlediska (Kč), (%)*

[online]. 2009 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=51&p_strid=ACBAABBA&p_lang=CS

ČNB, Finance.cz. *Vývoj úrokových sazeb ČNB od roku 2001* [online]. 2013 [cit. 2014-

05-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/makrodata-eu/menove-ukazatele/sazby-cnb/>

ČNB. *Celkové zadlužení domácností* [online]. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=1538&p_uka=1%2C2%2C3&p_strid=AD&p_od=200512&p_do=201402&p_lang=CS&p_format=4&p_decsep=%2C

ČNB. *Šetření úvěrových podmínek bank* [online]. 2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/supb_2013.html

ČNB. *Šetření úvěrových podmínek bank leden 2014* [online]. leden 2014 [cit. 2014-05-

05]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/download/2013_q4_BLS.pdf

ČNB. *Vývoj zadlužení domácností v České republice – dlužíme přes bilion, většinu na bydlení* [online]. 29. 03. 2012 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

<http://www.bankovnipoplatky.com/vyvoj-zadluzeni-domacnosti-v-ceske-republice--dluzime-pres-bilion-vetsinu-na-bydleni-17037.html>

ČNB. *Zpráva o finanční stabilitě 2011/2012* [online]. 2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2011-2012/fs_2011-2012.pdf

ČSÚ. *Mzdy - vývoj mezd, průměrné mzdy 2014* [online]. 11. 03. 2014 [cit. 2014-05-05].

Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/>

DRTINA, Martin, Simona BARTOŠOVÁ, Jiří CHUM, Igor MAŇOUR a Veronika SEDLÁČKOVÁ. EXEKUTORSKÁ KOMORA. *Nových exekucí ubývá* [online]. 13.3.2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/monitoring-medii/1088-cro-1-novych-exekuci-ubyva-13-3-2013?w>

FYZICKÉ OSOBY ODDLUŽENÍ. *Osobní bankrot – oddlužení fyzických osob* [online]. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.fyzicke-osoby-oddluzeni.cz/osobni-bankrot-oddluzeni-osob/>

CHYTRÝ HONZA. *Půjčky informace o produktu* [online]. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://supermarket.chytryhonza.cz/pujcky>

INVESTIČNÍ WEB. *Míra nezaměstnanosti v České republice v lednu dosáhla 8,6 %. Nezaměstnaných je nejvíce v historii* [online]. 10. 2. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2014/2/10/ceska-republika-nezamestnanost-leden-2014/>

JUSTICE. *Oddlužení* [online]. 2008 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

KAMENÍČKOVÁ, Věra. *Statistiky jsou výmluvné – počty bankrotů rostou ve všech segmentech* [online]. 26. 04. 2012 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/statistiky-jsou-vymluvne--pocety-bankrotu-rostou-ve-vsech-segmentech-17267.html>

KRŮŽELA, Stanislav. ERA/POŠTOVNÍ SPOŘITELNA. *Data Era hypoték: zájem o hypoteční úvěry není jen v nejvíce obydlených regionech* [online]. 05. 04. 2012 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/data-era-hypotek-zajem-o-hypotecni-uvery-neni-jen-v-nejvice-obydlenych-regionech---17108.html>

MAREK, David. *Míra zadlužení českých domácností klesá* [online]. 2. 3. 2013 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.coolpujcka.cz/pruzkumy/mira-zadluzeni-ceskych-domacnosti-klesa/>

MAREK, David. PATRIA FINANCE. *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2014* [online]. 10. 03. 2014 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>

KLIMÁNKOVÁ, Gabriela. *Oddlužení: Výhra dlužníka nebo okradení věřitele podle zákona* [online]. 9. 6. 2010 [cit. 2014-05-06]. Dostupné z:
<http://www.mesec.cz/clanky/oddluzeni-vyhra-dluznika-nebo-okradeni-veritele-podle-zakona/>

RYCHTÁRIK. NBS. *Finančné aktíva a pasíva slovenských domácností* [online]. únor 2012 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:
http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2012/2-2012/01_biatec12-2_rychtarik.pdf

ZAJÍČKOVÁ, Drahomíra, Jan VLACH a Simona SEVEROVÁ. VÚPSV. *Struktura spotřeby domácností zaměstnanců a důchodců v letech 2004-2008, sociálně-ekonomické souvislosti na začátku 21. století* [online]. 2010 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:
http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_330.pdf

ZEMÁNEK, Josef a Jiří LACINA. EUROEKONOM. *Jak probíhá bankrot dle insolvenčního zákona* [online]. 1. 1. 2010 [cit. 2014-05-05]. Dostupné z:
<http://www.euroekonom.cz/podnikani-bankrot.php>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj úrokových sazeb od roku 2000 - 2013 (Zdroj: www.cnb.cz).....	26
--	----

Seznam obrázků

Obrázek 1: Princip kontokorentního úvěru (Zdroj: Revenda (2007))	12
Obrázek 2: Počet schválených hypoték v roce 2011 (Zdroj: www.bankovnipoplatky.cz)	15
Obrázek 3: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst 1991 - 2014 (Zdroj: www.investicniweb.cz)	18
Obrázek 4: Vývoj průměrných mezd v Kč 2000 – 2013 (Zdroj: www.ciselnik.argega.cz)	19
Obrázek 5: Počet nařízených a ukončených exekucí od roku 2009 do roku 2012 (Zdroj: www.ekcr.cz).....	20
Obrázek 6: Osobní bankroty 2010 -2013 (Zdroj: www.bankovnipoplatky.cz).....	21
Obrázek 7: Oddlužení od roku 2011 do roku 2013 (Zdroj: www.mzdovapraxe.cz)	22
Obrázek 8: Stav půjček v korunách od roku 1990 až do roku 2000 (Zdroj: Smrčka (2007) vlastní zpracování jednotek)	24
Obrázek 9: Celkové zadlužení domácností (www.cnb.cz , vlastní zpracování).....	25
Obrázek 10: Podíl na zadluženosti dle využití úvěru (Zdroj: www.cnb.cz , vlastní zpracování).....	27
Obrázek 11: Úrokové sazby na Slovensku (Zdroj: www.nbs.cz , vlastní zpracování)....	29
Obrázek 12: Zadlužení domácností na Slovensku (Zdroj: www.nbs.cz , vlastní zpracování).....	30
Obrázek 13: Porovnání zadluženosti na Slovensku a v České republice (Zdroj: www.nbs.cz , www.cnb.cz , vlastní zpracování)	30
Obrázek 14: Využívání úvěrů (Zdroj: vlastní zpracování)	32
Obrázek 15: Druh úvěru (Zdroj: vlastní zpracování).....	33
Obrázek 16: Výše úvěru (Zdroj: vlastní zpracování).....	33
Obrázek 17: Použití úvěru (Zdroj: vlastní zpracování)	34
Obrázek 18: Způsob ručení úvěru (Zdroj: vlastní zpracování).....	35
Obrázek 19: Čistý měsíční příjem respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)	35

Obrázek 20: Ochota vzít si úvěr (Zdroj: vlastní zpracování).....	36
Obrázek 21: Rizika, spojená s nesplácením úvěru (Zdroj: vlastní zpracování).....	37
Obrázek 22: Reakce okolí na spoření (Zdroj: vlastní zpracování)	37
Obrázek 23: Rodinný stav respondentů (Zdroj: vlastní zpracování)	38
Obrázek 24: Počet obyvatel v obci (Zdroj: vlastní zpracování)	38
Obrázek 25: Porovnání ochoty vzít si úvěr s věkem respondentů (Zdroj: vlastní zpracování).....	40

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Vysoké školy polytechnické Jihlava obor finance a řízení. Žádám Vás o účast v průzkumu na téma „ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ V ČR“. Díky tomuto dotazníku, bych chtěla zjistit, jaké zkušenosti a znalosti mají lidé o splácení či nesplácení úvěrů. Výsledky bych chtěla zahrnout do mé bakalářské práce.

Dotazník je zcela anonymní, proto Vás prosím o jeho pravdivé vyplnění.

Děkuji všem za spolupráci.

1) Využíváte nebo v minulosti jste využili nějaký druh úvěru?

(vyberte jednu odpověď)

- a) ano
- b) ne (na otázky 2 až 5 nemusíte odpovídat)

2) O jaký druh úvěru se jedná či jednalo?

(vyberte jednu či více odpovědí)

- a) hypoteční úvěr
- b) úvěr ze stavebního spoření
- c) spotřebitelský úvěr
- d) kontokorentní úvěr
- e) úvěrová karta
- f) finanční leasing
- g) jiné_____

3) Jaká je/byla celková výše Vašeho úvěru?

(vyberte jednu odpověď)

- a) do 50 000Kč
- b) 50 000 – 150 000Kč
- c) 151 000 – 250 000Kč
- d) 251 000 – 500 000Kč
- e) 501 000 a více

- 4) Za jakým účelem jste použili/používáte úvěr?
(vyberte jednu či více odpovědí)
- a) koupě/stavba nemovitosti
 - b) dovolenou
 - c) Vánoce
 - d) pořízení vozidla
 - e) zajištění financí v době nemoci
 - f) náklady spojené se soukromým podnikáním
 - g) vzdělání
 - h) jiné_____
- 5) Jaký je/byl způsob ručení Vašeho úvěru?
(vyberte jednu odpověď)
- a) motorovým vozidlem (osobní automobil, motocykl, traktor, autobus, veterán,...)
 - b) nemovitost
 - c) neručím
 - d) jiné_____
- 6) Jaký je Váš čistý měsíční příjem?
(vyberte jednu odpověď)
- a) do 15 000 Kč
 - b) 15 001 – 25 000 Kč
 - c) 25 001 – 35 000 Kč
 - d) 35 001 – více Kč
- 7) Ať jste úvěr již čerpali či ne, na co byste si v budoucnu byli ochotni půjčit?
(vyberte jednu či více odpovědí)
- a) koupě/stavba nemovitosti
 - b) dovolenou
 - c) Vánoce
 - d) pořízení vozidla
 - e) zajištění financí v době nemoci
 - f) náklady spojené se soukromým podnikáním
 - g) vzdělání
 - h) jiné_____
 - i) za žádnou cenu, bych si nepůjčil/a
- 8) Víte, co se může stát za skutečnost, pokud byste úvěr nespláceli?
(vypište v bodech)

9) Setkali jste se někdy s tím, že se Vám okolí „vysmívalo“, protože si raději našetříte na danou věc a pořídíte si ji později, než byste si vzali úvěr a pořídili si ji ihned?
(Dovolená, PC, auto, atd.)
(vyberte jednu odpověď)

- a) ano
- b) ne

10) Pohlaví

- a) muž
- b) žena

11) Věk

- a) 18 – 30 let
- b) 31 – 40 let
- c) 41 – 50 let
- d) 51 – více let

12) Rodinný stav

- a) svobodný/á
- b) ženatý/vdaná
- c) vdovec/vdova
- d) žijící s partnerem/partnerkou

13) Počet obyvatel ve Vaší obci?

- a) do 500 obyvatel
- b) od 500 – 2000 obyvatel
- c) nad 2000 obyvatel

Děkuji za Váš čas a vyplněný dotazník!